

Handläggare: Till John Areschoug
Telefon: 0761228994

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN**Tertialrapport Tertial 2 2013****Förslag till beslut**

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Godkänna förvaltningens förslag till tertialrapport 2 samt överlämna den till kommunstyrelsen.
2. Godkänna förvaltningens förslag till omslutningsförändring med 1,5 mnkr för minskade kostnader och intäkter för externt finansierade projekt.
3. Justera beslutet omedelbart.

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefHåkan Andersson
Avdelningschef**Ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat**

Nämndens beräknas göra ett nettoutfall i nivå med budget, dvs ett nettoutfall om 81,7 mnkr. Kf:s budget om 80,0 mnkr förstärktes med en budgetjustering om 1,2 mnkr för bidrag till ökad effektivitet i bostadsproduktionen samt ombudgetering med 0,5 mnkr för utveckling av miljödatabasen. De prognostiserade intäkterna från tillsyn minskar 0,3 mnkr jämfört med budget 2013 men ökar med 3,4 mnkr jämfört med utfallet från föregående år. Samtliga avdelningarna prognostiserar ett resultat i nivå med budget. Omslutningsförändringarna om 1,5 mnkr, beror på lägre kostnader och intäkter bl.a. pga förlängningar av projekt och senarelagda utgifter. Omslutningsförändringarna har ingen nettoeffekt.

Nämndens verksamhetsmässiga måluppfyllelse bedöms överlag bli god. Av sammanlagt 21 st nämndmål är det endast två som markerats som Uppfylls delvis. Bland målen som uppfylls märks t.ex. målet 1.3.1 Bättre miljö- och hälsa genom ökade effekter av tillsynen. Detta mål avser hela tillsynsverksamheten. Bland det fåtal åtaganden och aktiviteter som inte uppfylls märks bl.a. ett åtagande beträffande försäljningen av miljöbilar och miljöbränsle som inte beräknas uppfyllas då det behövs fler och starkare nationella incitament och styrmedel, se mål "1.3.10 Nya personbilar som säljs i Stockholms län ....."

Miljö- och hälsoskyddsnämnden Fleminggatan 4
104 20

john.areschoug@stockholm.se

stockholm.se

Beträffande de områden i VP 2013 där nämnden fick extra medel kan följande rapporteras:

- *Information till fastighetsägare om energieffektivisering och förbättring av deras egenkontroll/regelförenklingar (1,5 mnkr):* Vid inspektionen av de närmare 300 fastighetsägarna som omfattats av tillsyn, tas energieffektiviseringar upp och fastighetsägarna erbjuds gratis konsulttimme med inriktning på energieffektivisering. Fastighetsägarna får även hjälp att införa en bra egenkontroll.
- *Medel för utveckling av modellberäkningar och mätningmetoder för SLB:s luftkvalitetsmätning (2,0 mnkr):* För de extra medel som tilldelades SLB-analys under år 2013 har en modellutveckling skett. För att möjliggöra utveckling av modeller, implementering samt valideringar har SLB-analys även tillsatt en vakant tjänst för att frigöra resurser hos erfaren personal. Implementering av nya modeller samt utveckling av nya funktioner i befintligt modellsystem har även krävt utbildning av personalen.
- *Kartläggning av historiskt förorenade områden:* En underökning av inletts av stadens lek- och parkmiljöer. Dessutom har medlen använts för att med konsulthjälp undersöka fastigheter med nedlagda kemptvättar.
- *Medel från Utvecklingsrådet – databas för miljöinformation (1,4 mnkr):* Genom tillskottet av externa medel kan en webbportal för visning och hantering av databasens data tas fram med stöd av extern utförare. Webbportalen driftsätts 2014.
- *Medel för att bidra till en effektivisering av bostadsbyggandet genom hantering av buller och dagvatten (1,2 mnkr):* Nämnden har bl.a. tillsammans med andra förvaltningar kunnat arbeta fram ett förslag till policy för industribuller och deltagit i arbetet med Norra Djurgårdsstaden. Medlen används också för att underlätta hanteringen av dagvatten i planer. Här pågår bl.a. arbete med att fördjupa underlaget för statusklassificering av stadens sjöar och vattendrag.

Kf har i budget beslutat om ett antal obligatoriska nämndindikatorer för MHN. Nedan redogörs för dessa för vilka MHN självt åsatt mål:

- *Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m³ luft:* MHN har satt årsmålet 50 % och uppföljningen visar på att målet kommer att uppnås.
- *Andel dubbdäck:* Målet 0 % bilar med dubbdäck för förvaltningens bilar uppfylls.
- *Andelen miljöbränsle i stadens miljöbilar:* MHN har målet 100% för förvaltningens bilar och uppföljningen tyder också på att detta uppnås.

Nedanstående aktiviteter har beslutats av Kf för MHN och ska leda till att Kf:s mål för verksamhetsområdet och inriktningsmål uppnås:

- *Tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet:* MHN och Trafikkontoret har tagit fram förslag på incitament för supermiljöbilar inom parkeringsområdet, som avrapporteras till MHN under hösten.
- *Genomföra stadens medborgarenkät 2013:* Enkäten genomförs enligt plan och redovisas våren 2014.
- *Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå:* En övning finns planerad för hösten.
- *Nämnderna och stadens bolag ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention:* Avdelningen för Hälsoskydd bedriver ett aktivt arbete för god inomhusmiljö inom förskola och skola. Den tillsyn som bedrivs medverkar till att undanröja eventuella olägenheter och hälsorisker för barnen. På så sätt är barnen i fokus.
- *Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar:* MHN är positiv till att samarbete med stadens förvaltningar och bolag både för att få en billigare verksamhet men inte minst för att åstadkomma mesta möjliga miljönytta.
- *Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad:* Nämnden måste i sitt arbete hålla sig till det regelverk som utgörs av lagstiftningen i form av miljöbalk m.fl. Däremot utvecklas och förenklas det administrativa regelverket i förhållande till företag och allmänhet som omfattas av tillsyn eller söker tillstånd, e-tjänsterna är bra exempel på detta.

Under avsnittet Sammanfattande analys i tertialrapporten ges en relativt omfattande beskrivning.

Bilagor

1. SLK:s blankettset.

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	8
1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök.....	8
1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa.....	8
1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande.....	9
1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar.....	9
1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm.....	38
1.5 Framkomligheten i regionen är hög.....	40
1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad.....	41
2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras.....	42
2.3 Stockholmare upplever att de får god service och omsorg.....	42
2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten.....	44
3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva.....	45
3.1 Budgeten är i balans.....	46
3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva.....	52
Synpunkter och klagomål.....	54

Sammanfattande analys

I förslaget till tertialrapport 2 prognostiseras ett nettoutfall om 81,7 mnkr, vilket är i nivå med Kf:s budget om 80,0 mnkr som förstärktes med en budgetjustering om 1,2 mnkr för bidrag till ökad effektivitet i bostadsproduktionen samt ombudgetering med 0,5 mnkr för utveckling av miljödatabasen. Avvikelserna brutto uppgår till 1,5 mnkr på både kostnads- och intäktssidan beroende på omslutningsförändringar som följd av senarelagda kostnader inom externt finansierade projekt. Nämndens nettobudget om 81,7 mnkr innefattar 7,6 mnkr i form av tillfälliga anslag för 2013 som upphör from 2014.

I VP 2013 identifierades några ekonomiska osäkerheter. Det gällde projektet Hållbara Järva där vindkraftverk inte blir av och EU-projekt där återbetalningsskyldighet bedömdes kunna uppstå. Osäkerheterna har nu minskat då Boverket medgivit att vindkraftverket får ersättas av en solcellssatsning. Bedömningen är också att riskerna för EU-projekten har minskat efter EU-kommissionens svar på nämndens rapport vilket dock inte är ett slutligt besked. Nämnden har också ett ersättningskrav på 0,7 mnkr till följd av borrhingsincidenten i tunnelbanan år 2009.

Nämnden bedöms i stort sett uppnå sina mål. Här måste framhållas årets NKI-undersökning (NöjdKundIndex) som visar på utmärkta resultat. MHN når NKI 72 jämfört med 64 i den tidigare undersökningen. Tillsynen fungerar alltså mycket bra från företagens horisont.

Inom tillsynsområdet utförs arbetet i stort sett som planerat och i tertialrapporten finns en redogörelse för varje tillsynsområde inkl de områden som i VP 2013 omnämndes som särskilt prioriterade. För miljöbalken kan nämnas hanteringen av bostadsärenden, inomhusmiljön i skolor och förskolor, tillsynen av kemiska produkter och varor m.fl. Inom livsmedelsområdet nämndes betydelsen av att skapa medvetenhet i detaljhandeln om vikten av att hantera animaliska biprodukter på ett säkert sätt och kontrollinsatser mot växtbaserade kosttillskott. Tillsynen har effektiviserats inom flera områden. Nedan ges exempel på sådana områden:

- Endast ca 7% av de kontroller som genomförs inom livsmedelstillsynen blir underkända vilket är en mycket låg siffra även i förhållande till nämndens mål som är 20 %. Den låga siffran beror på ett effektivare arbetssätt vilket medfört påtagliga förbättringar hos de företag som omfattas av tillsynen. Effektiviteten har också ökat när det gäller att ta emot telefonsamtal och e-post från företagare och allmänhet då e-posten ökar successivt trots att det går år mindre tid än vad som planerats för.
- Inom hälsoskyddstillsynen kan nämnas den snabbare hanteringen av olägenhetsärenden. Tiden från det att ett inlämnat klagomål fått en utpekad handläggare har sjunkit till 2 dagar, omloppstiden för ett obefogat ärende har minskat till 40 dagar. Flera åtgärder har bidragit till denna förbättring; bland annat tidigare utdelning av ärende till handläggare, kompetenshöjande insatser i inomhusmiljö, ärendehandläggning och juridik, samt tätare uppföljning, (Omloppstider för befogade klagomål bedöms av tekniska skäl som osäkra och redovisas därför inte).
- Inom hälsoskyddstillsynen märks också prioriteringen av förskola/skola utifrån tidigare års brister och tillsynsintervallet är nedkortat till 4 år. Dessutom har nämnden genomfört en punktinsats när det gäller rökfria skolgårdar. Under en vecka besöktes alla stadens högstudier och gymnasier.

- Inom fastighetsägartillsynen har kontakterna och ökade det samarbetet med branschen medfört att nämnden kan tala egenkontroll och energieffektivisering på branschens egna seminarier och på så vis nå ut till flera fastighetsägare.

Inom området projekt- och program märks bl.a. nedanstående områden:

- Färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 har rapporterats till nämnden och är på en mycket bred remiss från Ks. Kf beräknas besluta i december 2013.
- Arbete med att ta fram en Kemikalieplan pågår och förslag kommer att läggas fram för godkännande i MHN i december och förväntas komma till Kf för beslut på försommaren 2014.
- Inom vattenarbetet har en projektgrupp bildats som ska ta fram förslag till handlingsplan för god ekologisk och kemisk status i stadens vattenförekomster till 2021. Handlingsplanen ska avrapporteras till MHN i december eller januari för att sedan gå ut på remiss och slutligen föreläggas Kf för beslut under 2014.
- Stockholms klimat och energiplan 2012 – 2015 har godkänts av Covenant of Mayors kontor i Bryssel.
- Ett förslag till revidering av stadens dagvattenstrategi har tagits fram med SVAB som ansvarig, under hösten 2013. Den kommer att läggas fram för MHN för beslut under hösten.
- Förslag till ett nytt åtgärdsprogram mot buller är nästan klart.
- En ny policy för industribuller har tagits fram i samarbete med andra förvaltningar i staden.
- Stockholm deltar som en av pilotstäderna, i ett pilotprojekt som ska leda till ett globalt redovisningssätt för växthusgasutsläpp. Arbetet kan få stor betydelse för det internationella klimatarbetet.
- Inom miljöbilsprojektet pågår en många aktiviteter. Bl.a. kan nämnas ett projekt där fem av stadens elbilar ska pröva induktionsladdning. Dvs. ingen kontakt behöver då anslutas utan bilen parkeras över en induktionsplatta och laddas automatiskt. Nämnden har under våren arbetat fram en strategi för miljöbilar och miljöbränsle med förslag till åtgärder för att uppnå klimatmål till 2015 och 2050.
- Arbetet pågår med att samla mätdata i en databas för miljöinformation. Bl.a. pågår arbete med en webbportal för visning och hantering av databasens data, som driftsätts 2014.
- I Energicentrums regi har ett webbaserat verktyg för bedömning av solinstrålning på stadens samtliga hustak har tagits fram och finns publicerad på stockholm.se och energiradgivningen.se.

Inom området miljöövervakning sker arbetet inom ett antal huvudområden såsom biologisk mångfald, mark, vatten, miljögifter m.fl. Särskilt kan nämnas:

- Arbetet med att kartera och undersöka stadens park- och lekmiljöer avseende markföroreningar. För detta anslogs särskilda medel om 500 tkr i budget.
- Ett nytt åtgärdsprogram för kvävedioxid och partiklar för Stockholms län antogs av Länsstyrelsen i december 2012. Halter över gällande miljökvalitetsnormer för dessa ämnen är orsaken till att åtgärdsprogram upprättas. Halterna av partiklar (PM10) har visserligen minskat med ca 40 % i gatunivå under 2000-talet men behöver minska ytterligare för att gällande miljökvalitetsnormer ska klaras. Vad gäller kvävedioxid så minskar halterna inte lika snabbt i gatunivå, ca 10-15 % har halterna minskat med under 2000-talet. Även här krävs alltså fortsatta åtgärder för att klara miljökvalitetsnormer. Nämnden vill genom en dialog med trafikkontoret, säkra att fortsatta åtgärder vidtas.

Nämndens insatser för miljöhänsyn inom den fysiska planeringen har ytterligare breddats genom projektet Urbana ekosystemtjänster. Nämnden har både tagit initiativ till projektet och bidrar med projektledarskap. Inom projektet har tagits fram fallstudieområden, verktyg och metoder att använda, ekosystemtjänster som kan vara av intresse i stadsmiljö samt en kommunikationsplattform för ekosystemtjänster. I övrigt pågår arbetet med miljöprofilområden som planerat liksom nämndens arbete som huvudprojektledare för Hållbara Järva. Lösningen med vindkraftverk ersätts med byggandet av Sveriges största solcellspark och upphandling av dessa pågår i regi av Sv Bostäder och Familjebostäder.

Glädjande är att Stockholmsmodellen har accepterats av Mark och miljööverdomstolen genom dom ang kv Plankan.

Nämnden har bidragit med synpunkter och innehåll på arbetet med mikromiljöprofilområden som ska arbetas fram.

Den 18 juni trädde Industriutläppsförordningen (2013:250), dvs. den svenska implementeringen av EU:s direktiv 2010/75/EU, industriemissionsdirektivet i kraft. Samtidigt trädde också Miljöprövningsförordningen (2013:251) i kraft, som behandlar tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarliga verksamheter och ersätter bilaga 1 till Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Mark- och miljödomstolen har i beslut den 4 juni 2013, avseende ett överklagat anmälningsärende om ändrad bränslehantering vid Värtaverket, diskuterat den formella hanteringen av anmälan om ändring av miljöfarlig verksamhet. Domstolen säger att en sådan anmälan, enligt det gällande beslutet om överlåtelse av tillsyn, ska ges in till länsstyrelsen som sedan har att bedöma om ändringen är tillståndspliktig eller om en anmälan räcker. Då detta inte fullt ut överensstämmer med hur dessa ärenden hanterats tidigare har nämnden i samråd med länsstyrelsen kommit överens om hur motsvarande ärenden ska hanteras framgent.

Fr.o.m. VP 2012 finns ett antal aktiviteter framtagna med anledning av Program för delaktighet för funktionshindrade. Resultatet av uppföljningen finns insprängt i den övriga uppföljningen som i huvudsak utgår från åtagandena. Flera av aktiviteterna har utförts eller pågår. I tertialrapport 2 märks bl.a. appen Upptäck Stockholm som är utformad så att den kan kopplas till en smart telefons talsyntes. Hur talsyntesen fungerar i praktiken beror på

telefonens prestanda.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Stockholm är en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök

● Uppfylls helt

Kommentar

Under detta inriktningsmål ligger merparten av nämndens verksamhet. Uppföljningen visar på en god måluppfyllelse inom flertalet nämndmål. I några fall förutses mindre avvikelser. Målet avser samtliga nämnder och MHN bidrar med sina delar inom miljö och hälsa vilka bidrar till att Stockholm uppfattas som en attraktiv och trygg stad.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Företag väljer att etablera sig i Stockholm framför andra städer i norra Europa

● Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden bidrar till att Stockholm kan fortsätta att bygga på sitt goda anseende på miljöområdet vilket är en av stadens konkurrensfördelar liksom att en väl fungerande tillsyn bidrar till ett företagsklimat där lagregler för miljö och livsmedelshantering gäller lika för alla. Inte minst genom e-tjänsterna utvecklas väl fungerande och effektiva kontakter med företagen. Den senaste NöjdKundIndex (NKI) undersökningen visar på det hittills bästa resultatet som någonsin uppmätts för MHN, med ett resultat för 2012 på NKI 72. Det innebär ett stort språng från NKI 64 i mätningen för 2011. Under månaderna januari – maj 2013 har NKI ytterligare förbättrats till värde NKI 75.

MHN får särskilt höga resultat på bl.a. effektiviteten. NKI undersökningen har staden genomfört sedan 2005 för att undersöka hur företagarna uppfattar servicen i myndighetsutövningen. Undersökningen genomförs av företaget MIND Research.

Utöver NKI-undersökningarna, följer nämnden sedan några år tillbaka, genom enkäter upp hur verksamhetsutövarna uppfattar tillsynen. Resultaten är genomgående positiva och den enda direkta förändringen som enkäterna genererat är förbättrad information om avgifterna för tillsynen. Företagarna efterfrågar relativt ofta ytterligare branschkunskap, och hjälp med att lösa problem, från nämndens inspektörer. Avdelningen för Plan och miljö har under året särskilt uppmärksammat detta förhållande och söker branschspecifik utbildning för handläggarna.

Rollen som myndighet ger begränsningar i möjligheterna att handla upp verksamheter och att avknoppa. Trots detta har en betydande del av nämndens verksamhet köpts in även om detta

inte räknas som verksamhetsentreprenader. Indikatorn nedan mäter externa kostnader för olika verksamheter som definieras av staden, i förhållande till nämndernas totala kostnader.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	0 %	0 %		0 %	36 %	2013

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Invånare i Stockholm är självförsörjande

 Uppfylls helt

Kommentar

Kf:målet liksom indikatorn nedan avser samtliga nämnder i staden. MHN bidrar med sina delar till uppfyllelsen. Nämndens arbetsuppgifter är högt specialiserade vilket påverkar förutsättningarna att kunna ta emot sökande från Jobbtorget och likaså ungdomar som söker sommarjobb även om det här finns en målsättning att ge sommarjobb. Däremot kan nämnden ofta ta emot studerande som gör sin praktik, personer som arbetstränar och lönebidragsanställda. Kf:s årsmål avser samtliga nämnder och bolag.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Antal praktikplatser som kan tillhandahållas för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm kan matcha	0 st		0 st	0 st	1600 st	Tertial 2 2013

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholms livsmiljö är hållbar

 Uppfylls helt

Kommentar

Under detta mål finns 12 av nämndens 21 mål. Av dessa 12 bedöms samtliga utom ett uppfyllas helt. Målet som avser den största verksamheten är 1.3.1 Bättre miljö och hälsa

genom ökade effekter av tillsynen, svarar för närmare hälften av nämndens verksamhet. De andra stora områdena som täcks in av mål är miljöövervakning med ett stort antal aktiviteter vilka visar god måluppfyllelse. Här ska dock påpekas att analysen av 2012 års mätningar av kemi

kalieprov tagna på fisk är försenad och möjligen inte kommer att utföras under 2013 som planerat.

Projekt och programverksamhet där mål finns t.ex. avseende växthusgaser, energibesparing, miljöbilar, kemikaliearbetet, vattenarbetet, arbetet mot buller mm. Med någon enstaka avvikelse på aktivitetsnivå visar uppföljningen på en god måluppfyllelse. Det bör dock påpekas att brist på tydliga incitament och styrmedel på nationell nivå kan bidra till att försäljningsmålet för miljöbilar och miljöbränsle i länet inte uppfylls.

Nedan redovisas de Kf:indikatorer som visar olika uppgifter om miljötillståndet i staden. Tidigare har indikatorerna för uppföljning av kvävedioxid och partiklar redovisats av nämnden men dessa redovisas nu under kommunstyrelsen. Målvärdena för indikatorerna bedöms komma att uppnås under året

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel dubbdäck		0 %		0 %	tas fram av nämnden/s tyrelsen	2013
● Andel elbilar	16,67 %	16,67 %		8 %	6 %	2013
● Andel flerbostadsfastigheter i staden (totalt) som har radonhalt under riktvärdet 200 Bq/m ³ luft		47,58 %		50 %	tas fram av nämnden/s tyrelsen	2013
● Andel miljöbilar i stadens bilflotta	100 %	100 %	100 %	100 %	100%	Aug 2013
● Andel miljöbränslen i stadens miljöbilar	100 %	100 %	100 %	100 %	tas fram av nämnden/styrelsen	Halvår 1 2013
● Total fosforhalt i sjöar		94,44 %		83 %	83 %	2013
● Växthusgasutsläpp per stockholmare		3,5 ton		3,2 ton	3,2 ton/inv	2013
Kommentar						
Prognos för 2012 beräknas i slutet av året. Indikatorn avrapporteras i verksamhetsberättelsen.						

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
▶	Genomföra stadens medborgarenkät 2013	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar En upphandling förbereds för genomförande av enkäten under hösten 2013.				
▶	Tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden utreda och implementera ytterligare incitament för supermiljöbilar i staden inom parkeringsområdet.	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

1.3.1 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsyn

● Uppfylls helt

Kommentar

Under detta mål redogörs för tillsynen som helhet vilket innebär att här tas samtliga fyra nämndmål med som berör tillsynen.

Tillsyn enligt miljöbalken

7 Kap Miljöbalken, Skyddade områden, avdelningen Plan och miljö

Nya naturreservat

Nämnden har under våren deltagit aktivt i säkerställandearbetet för Årstaskogen-Årsta holmar, Älvsjöskogen och Kyrkhamn och i samband med detta bidragit med kunskaper om områdenas natur- och rekreationsvärden. Likaså har nämndens ekologer medverkat vid fältbesök inför färdigställandet av skötselplaner samt utifrån erfarenheter från tillsynsarbetet kommit med förslag till utformning av beslutsunderlag. Avgränsning av reservaten har varit föremål för diskussion med hänsyn till behovet av markreservation för bostadsutbyggnad. När inriktning på fortsatt arbete beslutas av exploateringskontorets ledning kan beslut fattas om att gå ut på remiss av förslagen, vilket beräknas kunna ske innan årsskiftet. Nämnden har också med hjälp av särskilt anslag under 2012, förbättrat allmänhetens tillgång till de nya naturreservaten bl.a. genom utveckling av informationen på stadens webbplats. Arbetet har slutförts under 2013.

Tillsyn NR

Nämnden har under första delen av året bidragit aktivt tillsammans med SBK vid samråd med Trafikverket om en samlad plan för samtliga berörda reservat angående påverkan,

tillståndsprövningar och kompensationsåtgärder inför bygget av Förbifart Stockholm. Fokus under första delen av året har legat på att föreslå och bevaka att väl motiverade kompensationsåtgärder ska komma till stånd i samband med projektet. Inom tillsynsarbetet har även ett flertal internremisser från SBK behandlats bl.a. ett ärende angående ändring av reservatsgränsen i Hansta NR för Förbifart Stockholm.

Nämnden har också påbörjat uppföljningen av de inventeringar och analyser som utfördes i befintliga reservat under 2012. Målet är att skötselplaner ska förtydligas och att, i samråd, med förvaltarna stärka och utveckla både områdenas natur- och rekreationsvärden. Ekologerna har även arrangerat ett förvaltningsövergripande möte i staden med syftet att utveckla naturreservatens rekreationsvärden. Vid mötet kunde konstateras att en Friluftspan för Stockholm bör utarbetas som bland annat underlättar prioritering av resurser för rekreationsområden generellt och för Naturreservaten i synnerhet.

9 Kap Miljöbalken, Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd,

Avdelningen Plan och Miljö

Motorsport

Stockholm har två motorcrossbanor, nämligen Barkarby Motorstadion och Gubbängens Motorstadion. Gokart banor har generellt liten miljöpåverkan och inga större brister har konstaterats i tillsynen. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har behandlat ett tjänsteutlåtande om tillfälliga evenemangstider gällande Barkarby Motorstadion. Ärendet har avgjorts av regeringen den 15 augusti 2013. Beslutet innebär att crossbanan ska avvecklas till år 2017.

SL Spår

Nämnden har hanterat anmälningar om ogräsbekämpning vid spår. Nämnden har deltagit i samrådsmöte med Trafikverket om renovering av "Getingmidjan", dvs järnvägssträckan mellan Stockholm C och Stockholm S.

Exploateringsprojekt

Regelbundna tillsynsmöten hålls med Trafikverket för avstämning av verkets egenkontroll gällande byggprojekten Norra länken, Citybanan, nya E18 Hjulsta-Kista samt trafikplats Kristineberg. Egenkontrollen bedöms fortfarande vara mycket god. Möten hålls även med Trafikverket resp. Exploateringskontoret gällande framtagande av nya kontrollprogram för Förbifarten och Slussen. Nämnden har yttrat sig till mark- och miljödomstolen över en remiss gällande stadens ansökan om tillstånd för vattenverksamhet i samband med byggande och drift av nya Slussen. MHN delar sökandes syn på villkorsstruktur, dvs att de utformas som ramvillkor och att störningarna med fördel hanteras inom ett kontrollprogram som vid övriga stora byggprojekt där detta fungerat utmärkt. Sex inspektioner har genomförts hittills av bostadsbyggen. Vid dessa byggen är miljöaspekterna inte lika omfattande som vid stora projekt. Generellt kan man säga att entreprenörerna/byggherrarna har en bra egenkontroll. Ett antal klagomål angående buller/damning har handlagts.

Hamn

Hamnen har ingett förslag till slutliga bullervillkor för Värtahamnen-Frihamnen till mark- och

miljödomstolen. Hamnens nu inlämnade förslag till bullervillkor innebär bl.a. att riktvärden föreslås som ska innehållas i ett antal kontrollpunkter inom hamnområdet. Hamnen menar att ansvaret för såväl utomhus- som inomhusmiljön därmed kommer att ensamt vila på byggherrar och fastighetsägare för nytillkommande bebyggelse. Hamnens förslag till villkor har remitterats av domstolen till MHN. Handläggning av remissen pågår.

Nämnden har yttrat sig till mark- och miljödomstolen över Hamnens redovisning av möjligheten att öka differentieringen av hamnavgifterna i Värtahamnen - Frihamnen i syfte att uppnå lägsta möjliga bullernivå och utsläpp till luft. Synpunkter framfördes bl.a. på att Hamnens utredning vad gäller bullerfrågan behöver kompletteras på ett antal punkter så som t.ex. om en differentierad hamnavgift kan utformas som en tilläggsavgift för fartyg som genererar höga ljudnivåer. En anmälan om en mindre ändring av verksamheten har handlagts och Hamnen har förelagts att vidta försiktighetsåtgärder avseende utsläpp av dagvatten i Värtahamnen-Frihamnen. Ett klagomål på tomgångskörning vid Stadsgårdskajen har handlagts. Handläggning pågår även av ett klagomål gällande hög musik från fartyg i Värtahamnen-Frihamnen.

Flyg

Den första etappen om arbetet med riksintresset har avslutats. Den avser områdena parallellt med start- och landningsbanan. Swedavia planerar ett antal förändringar på flygplatsen. Det är ännu oklart om ärendet kan godtas genom en anmälan eller om dessa kräver en omprövning av miljötillståndet. Arbetet med bullerisolering av fastigheter runt flygplatsen har blivit betydligt mer omfattande än beräknat. Inga av de tiotal tvister som hittills uppstått har ännu avgjorts av MHN, men Swedavia har ändrat uppfattning i några fall och genomför åtgärder enligt de klagandes önskemål. Södersjukhuset har lämnat in en anmälan för sin helikopterflygplats och har samtidigt begärt hos länsstyrelsen att de återkallar det äldre tillståndet. Nämnden har begärt komplettering av anmälan.

Tillsyn väg

Hittills i år har nämnden registrerat 12 nya klagomål angående buller från vägtrafiken. Nämnden har därutöver tagit emot en mängd frågor och synpunkter från allmänheten angående buller och luftföroreningar från vägtrafiken. Nämnden har hittills i år vid tre tillfällen följt upp trafikkontorets egenkontroll.

Arbetet med att ta fram ett åtgärdsprogram för buller för staden pågår i samarbete med bla trafikhuvudmännen. Åtgärdsprogrammet rapporteras till MHN i höst. Nämnden fortsätter att bevaka och medverka i trafikkontorets, SL:s och Trafikverkets arbete med trafikbuller på skolgårdar. Åtgärdsförslag har tagits fram av konsult.

Nämnden har haft två tillsynsmöten med SL Buss, och ett tillsynsbesök har genomförts på Gubbängens depå hos bussentreprenören Keolis för att se över SL:s egenkontroll av bussbuller. Ett motsvarande tillsynsbesök planeras på Lundadepån hos bussentreprenören Nobina.

En inventering av platser lämpliga för bullervallar och återanvändning av berg- och jordmassor har genomförts av nämnden under våren. Nämnden har inventerat vilka vård- och omsorgsboenden som är utsatta för trafikbullernivåer som berättigar till bullerskyddsåtgärder.

I april påbörjades arbetet med att förstärka Folkungagatan med påldäck. Med anledning av bygget omleds trafiken till kringliggande gator. Många boende hör av sig till trafikkontoret

med frågor om miljöpåverkan, nämnden bistår med att ta fram uppgifter. Ett 30-tal boende längs Sörgårdsvägen i Solhem klagar på vibrationer från vägtrafiken. Trafikkontoret har sänkt hastigheten på vägen och utreder eventuella ytterligare åtgärder.

Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid (NO₂) har hittills överskridits vid samtliga tre mätstationer som finns i gatunivå i staden. Miljö kvalitetsnormen för partiklar har hittills redan överskridits vid tre av fyra mätstationer i staden beräknat enligt den nuvarande beräkningsmodellen för partikelhalter. Naturvårdesverket överväger att något justera beräkningsmodellen vilket skulle kunna innebära att de beräknade halterna blir något lägre än tidigare.

Energianläggningar

Av ca 30 tillstånds- och anmälningspliktiga anläggningar har 17 besökts under året. 20 miljörapporter har granskats. På fyra anläggningar bedriver nämnden tillsyn över rivningen av anläggningarna.

Inspektion och tillsynsmöten för byggandet av nya pannan i Värtan. Hantering av klagomål på buller från bygget och från verket. Värtaverket klarar inte villkoret för buller. Överskridande av villkor 25, avloppsvatten från OFA och kolpastaprepareringen, halten suspenderade ämnen är för högt. En panna klarar inte jämförande mätning av rökgasflödet. Handlingsplan och åtgärder pågår.

Ett flertal tillsynsmöten med Fortum Distribution, diskussion om egenkontrollen och avvecklingen av oljekabelnätet (avser kablar som är isolerade med olja). Handläggning av ett tiotal efterbehandlingsärenden.

Mark- och miljödomstolen meddelade deldom, avseende vissa utsläpp till vatten, för Värtaverket. Då villkoren upplevdes som oklart formulerade har nämnden fört diskussioner med Fortum om innebörd och sätt att kontrollera. Samråd kring slutliga villkor för luftutsläpp från Värtaverket liksom diskussioner kring ev. ny anläggning i Lövsta är andra aktiviteter under perioden.

Energianvändning/pannrums tillsyn i fastigheter

Arbetet, som inriktats mot oljeeldade flerbostadshus, slutfördes i huvudsak under 2012. Ett antal, ca 30, pågående ärenden – finns kvar och uppföljning av tidigare ställda krav sker under året. Egenkontrollen vad gäller oljehantering i pannrummen är fortsatt bristfällig. Krav på åtgärder har ställts i samtliga ärenden. Tillsynsområdet prioriteras under året i syfte att slutföra samtliga ärenden.

Avfallsanläggningar

Avfallsanläggningarna i Stockholm utgörs av skrotar, mellanlager av allt från farligt avfall till sopsand, behandling av elavfall och kylmöbler och sortering av papper, bygg- och rivningsavfall och annat avfall. De flesta verksamheterna ska besökas varje år men mindre mellanlager som t.ex. miljöstationerna ska besökas vartannat år och andra mer sällan. Tillsynen bedrivs planligt enligt tillsynsplanen. Dagvattenhanteringen har blivit en viktig tillsynsfråga och den förbättras successivt hos flera av anläggningarna. En genomgång av hanteringen av sopsand (från vinterväghållningen) har presenterats för nämnden i april 2013.

Utifrån initierade ärenden, som anmälan av mellanlager av farligt avfall och remisser avseende transporttillstånd, tar relativt mycket tid - hittills i år har omkring 70 sådana ärenden hanterats.

Avloppsreningsverk

Tillsynen över Stockholm Vatten (SVAB) utgörs av återkommande möten, med olika inriktning, avseende själva reningsverken, ledningsnätet, slamfrågor etc. Bolagets miljörapporter har granskats. Gentemot fjolåret har bräddningar minskat, såväl vad avser SVAB:s ledningsnät som Syvabs pumpstation i Eolshäll. Den nuvarande bedömningen är att SVAB kommer att kunna innehålla sina villkor detta år.

Bolaget har utrett olika alternativ för den framtida avloppsrening varav en är nedläggning av Bromma reningsverk och att detta avlopp ska överföras till Henriksdal. Beslut kommer att tas under hösten och sannolikt sker också inledande samråd - inför ny tillståndsansökan - senare under året.

Bilvård/bensin

Då resultaten från de förelagda provtagningarna kommer in under våren utförs huvuddelen av inspektionerna efter denna tidpunkt. Cirka 70 anläggningar ska ha årligt besök och hittills i år har 25 besökts. Ett antal ärenden om nya reningsanläggningar har hanterats då ansvaret för Shell/7-elevenanläggningarnas reningsanläggningar överförts till Washtec. Vidare har också ett antal biltvättar fått nya huvudmän med åtföljande inspektioner och förelägganden om provtagning.

Från 2013 ingår också tåg- och bussdepåer i branschen och arbetet med att reda ut ansvarsförhållandena, mellan SL och entreprenörerna, för dessa anläggningar har påbörjats.

Grafiker/fotolabb, färg-, kem- och läkemedel

Sammantaget finns drygt 20 lite större grafiska verksamheter kvar i Stockholm. Många av verksamheterna lämnar miljö-/årsrapport och granskning av dessa har skett. De flesta företag besöks en gång vartannat år, i år är inspektionerna i huvudsak inplanerade under hösten och hittills i år har fem verksamheter besökts. Detta är ingen enhetlig bransch och vad som är viktigast ur miljösynpunkt varierar från företag till företag. Fortfarande förekommer utsläpp till både vatten och luft men generellt kan sägas att dessa utsläpp minskat. Hantering och val av kemikalier är de frågor som har störst fokus i tillsynen nu, liksom energianvändningen. En stegvis förbättring sker men nya kemikaliereregler/omvärdering av kemikalier innebär också nya utmaningar för branschen. En kampanj där användningen av ftalater i textilscreenfärger, kontrolleras, har just påbörjats. Resultatet av denna genomgång kommer att rapporteras till nämnden i början av nästa år.

Färg-, kem och läkemedel

Samtliga tillstånds- och anmälningspliktiga större verksamheter, tolv stycken, får minst ett tillsynsbesök per år. De mindre anmälningspliktiga verksamheterna besöks vart tredje år. Granskning har skett av miljörapporter.

Hittills under året har åtta verksamheter besökts och tillsynen är idag, förutom villkorskontroll, koncentrerad på tillsyn av hantering och förvaring av kemikalier, företagets egenkontroll samt uppföljning av tidigare kända brister som framkommit vid inspektioner eller vid genomgång av verksamheters egenkontroll. Andra områden som alltid beaktas är

transporter, energiförbrukning samt utbyte av kemikalier. Med varierande intervall utförs en periodisk besiktning av externa konsulter av de större verksamheterna. Nämnden deltar alltid vid dessa besök. Nämnden deltar i samråd och remissarbete i tillståndprocessen samt ansvarar för remissarbete, miljöbedömning och beslut i anmälningsärenden.

Den generella bedömningen är att de stora företagen har en väl utvecklad egenkontroll med fokus på säker kemikaliehantering och utfasning/utbyte av de farligaste kemikalierna. I många fall går dock arbetet med utfasning långsamt, främst beroende på de tillverkade produkternas komplexitet och användningsområde.

Tillståndsprövning pågår för två företag, Boule Medical och GW Bulk.

Kemtvättar

Kemtvättarna lämnar årsrapport bl.a. över lösningsmedelsförlust. Besöksintervallet är vart tredje år vilket innebär knappa tjugotalet inspektioner årligen, inspektionerna genomförs som uppföljning av inlämnade årsrapporter. Fjorton verksamheter har besökts under året.

Kross, betong och asfalt

I branschen finns åtta verksamheter som betalar årsavgift. Det handlar om permanenta krossar samt tillverkning av betong och asfalt. Den planerade tillsynen bedrivs huvudsakligen under barmarkperioden och arbetet påbörjas nu under hösten.

Ett klagomålsärende, avseende buller och damning, på en kross i Årsta som hanterar material från bygget av Citybanan har avslutats då relevanta försiktighetsmått nu vidtagits. För Cementas anläggning på Lövholmen gäller provotid för vissa villkor och länsstyrelsen har nu förlängt tiden till mars 2014. Bolaget ska då redovisa förslag till villkor avseende buller samt elanslutning av fartyg. Vid inspektion av Skanskas betongfabrik i Farsta uppdagades vissa brister/oklarheter avseende kemikalieförvaring, oljeavskiljare mm – uppföljning av ärendet pågår. NCC avser att riva sitt asfaltverk i Akalla, för att ersätta det med ett nytt för s.k. grön asfalt. Ärendet hanteras inom ramen för rivningstillsynen.

Livsmedelsindustri

Stockholm har år 2013, 27 företag inom branschen som omfattas av tillsyn. En stor del av den planerade tillsynen bedrivs under hösten. Uppföljning av anläggningar som inventerats/anmälts under fjolåret pågår.

Oljehamn

Oljehamnen vid Loudden omfattar ett 10-tal olika företag. Flertalet av de nya tillstånd som meddelats för verksamheterna i oljehamnen har överklagats av Stockholms stad som yrkar att tillståndstiden ska begränsas till år 2019. Överklaganden har också kommit från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt privatpersoner. Yttranden i dessa ärenden har lämnats till mark- och miljödomstolen. Företagen lämnar miljörapporter och granskning av dessa har skett.

I tillståndsbesluten har bolagen fått sk utredningsvillkor vad avser släckvatten samt behov av erosionsskydd för cisternerna. Släckvattenutredningarna, som skulle ges in till länsstyrelsen senast 30 juni 2013, skulle ske i samråd med tillsynsmyndigheten varför nämnden deltagit i detta arbete.

Verkstad och ytbehandlare, inkl U-verksamheter

Branschen omfattar cirka 300 – 700 företag varav de flesta är små verkstäder och ytbehandlare. Tillsyn pågår rullande under året. Ambitionen är att besöka 80-100 små verksamheter årligen och hittills i år har 40 inspektioner genomförts. Samråd har hållits inför tillståndsansökan för Stockholms Reparationsvarv på Beckholmen. De viktigaste frågorna där är buller samt damning från blästringsarbeten.

Den planerade ambitionsnivån, för de små verkstäderna där timavgift tas ut, har sänkts med hänsyn till målsättningen att slutföra tillsynen över energianvändning samt hög personalomsättning/lägre bemanning än planerat. Med den lägre bemanningen prioriteras tillsyn över verksamheter som betalar fast årlig avgift.

Avdelningen Hälsoskydd

Prioriterade tillsynsområden är förskola/skola, olägenhetsärenden och fastighetsägartillsyn. Vi kan inom dessa områden visa på både effektiviseringar och kvalitetsförbättringar av utfört arbete.

Förskola/skola

Målet med tillsynen är att tillse att barnen vistas i en trivsam och hälsosam miljö som bidrar till deras motoriska och mentala utveckling. Därtill ska verksamheten bedrivas med så liten miljöpåverkan som det är möjligt.

Tillsynsintervallet har under 2013 minskat till 4 år, vilket innebär att årets beting är 318 inspektioner varav 241 förskolor och 77 skolor. Till dags datum har 145 förskolor inspekterats. De vanligaste bristerna är i nämnd ordning installationsbuller och därefter ventilationen. 33 anmälningar om nya förskolor har inkommit.

Hittills har 21 inspektioner av skolor utförts. Därutöver har stadens samtliga högstadieskolor och gymnasier (190 st) har besökts inom projektet Rökfria skolgårdar. Resultaten är nedslående och på alla gymnasier kunde man konstatera att rökning förekom. 6 nya skolor har anmält sin verksamhet till nämnden.

Totalt har 356 inspektioner av förskolor och skolor genomförts.

Ca 50 av de förskolor och skolor som startats mellan 2009-2012 har visats sig inte anmält sin verksamhet. 31 av dessa verksamheter har till dags dato fått en uppmaning att inkomma med anmälan. 14 av dem har inkommit Miljösanktionsavgift kommer att dömas ut för ej inkommen anmälan.

Olägenhetsärenden

Avdelningen har sedan hösten 2011 genomfört flera förändringar i hanteringen av olägenhetsärenden; alltifrån bemanning av vår interna kundtjänst Direktservice, ärendefördelning, stöd för handläggning, ökad uppföljning med mera. Detta har resulterat bl a i att handläggningen av olägenhetsärendena går snabbare. Ett ärende får en utpekad handläggare, i snitt 2 dagar efter att det inkommit till nämnden. Kortare tid 40 dagar används för att komma till avslut av obefogade ärenden. 2012 var siffran 54 dagar och 2011 var den 73. Således används mindre tid till obefogade ärenden och gör att debiteringsgraden har ökat

Fastighetsägartillsyn

289 fastighetsägare har valts för granskning av egenkontrollen varav 3 stycken med den nya metoden som innebär att tillsynen riktar in sig på fastighetsägare där nämnden kan befara att det finns missförhållanden. 143 av fastighetsägarna har fått inspektioner, varav 63 krävt uppföljning. Vid inspektionerna tas även energieffektivisering upp, och fastighetsägaren erbjuds en gratis konsulttimme med inriktning energieffektivisering. Nämnden har deltagit i gemensamma möten med branschen och bland annat presenterat vår syn på egenkontroll.

Värmepumpar

Fortsatt låg nivå av ansökningar men efter en puckel under sommaren prognosticeras en nivå med årets budget. Hittills har beslut om tillstånd för 390 små och 42 stora värmepumpsanläggningar beviljats.

Enskilda avlopp

Tre ansökningar har inkommit hittills, en om slutna tank och två om latrinkompostering. En inventering av samtliga enskilda avlopp pågår. Inventeringen genomförs både genom en genomgång av registret, kartstudier och i form av inspektioner. Hittills har 73 anläggningar valts ut för tillsyn. Några av dessa kommer sannolikt att kunna avföras från listan på grund av att de tagits ur bruk eller har minimal miljöpåverkan. Genom inventeringen har hittills sju nya objekt identifierats som inte fanns i våra register. Många objekt ligger på fastigheter som Stockholms stad äger och det är i de fallen ofta problem med att få att få korrekt information om ägar- och ansvarsförhållanden.

Vård- och omsorgsboenden

10 inspektioner har utförts. 2 verksamheter erhöll anmärkning som kräver uppföljning. Anmärkningarna avser brister i ventilationen och att för låg varmvattentemperatur uppmätts vid inspektionstillfället.

Direktservice

316 olägenhetsärenden har startats och 50% av dessa har inkommit via e-tjänsten. Ärendena fördelar sig i fallande ordning på buller ca 50 procent, därefter lukt, fukt, temperatur hög och låg, ventilation och övriga störningar, te x nedskräpning och skadedjur. Ungefär 1300 e-post har hanterats och det är en minskning jämfört med tidigare år med ungefär 20 procent och beror sannolikt på att ärendena nu delas ut i ett tidigare skede. Det gör att en del av e-posthanteringen flyttats från DS till handläggare och de klagande får en snabbare återkoppling på sina ärenden jämfört med tidigare år. Antalet besvarade telefonsamtal, 3000 st, till DS är i stort sett oförändrat mellan åren.

Hygienverksamheter

Under perioden har 25 anmälningar om nya verksamheter inkommit. Totalt har 26 inspektioner genomförts. Beslut om förbud har meddelats i ett ärende och ett annat har fått krav på redovisning av åtgärder. Socialstyrelsen har efter förra årets nationella tillsynsprojekt kommit fram till att det finns behov av hygienutbildning riktad till branschen. Hur denna ska vara utformad och övriga krav kopplad till den har inte framkommit. Nämnden ser positivt på ett krav på en obligatorisk hygienutbildning.

Bassängbad

Stor insats riktad till Idfs anläggningar har utförts. Till augustinämnden har 11 förelägganden

på 11 olika anläggningar sammanställts och skickas från vår nämnd till Idrottsnämnden.

Plaskdammar

Sedan nämndens genomgång 2009-2010 av stadens samtliga 56 plaskdammar har badvattenkvaliteten väsentligt förbättrats. En del återstår att göra och årets inspektioner av 11 plaskdammar visar på att det finns kvarstående brister som påverkar badvattenkvaliteten negativt.

Strandbad

Det finns 30 ordinarie strandbad och 3 som är under utvärdering. Årets badvattenprovtagning visar en klar försämring jämfört med förra året. Otjänliga prover har konstaterats på 10 st av 33 strandbad. Utredningsarbete pågår om vad som kan ha orsakat dessa.

Radon

Hittills har 5287 (49,8%) av alla 10 600 flerbostadsfastigheter i Stockholm kontrollerats avseende radon och har halter under riktvärdet 200 Bq/m³ luft. Under hösten kommer uppmaning till ett större antal fastighetsägare i Västerort mm att skickas ut. Syftet är att fastighetsägaren själv ska kunna påverka den tid som nämnden behöver lägga ned i ett radonärenden genom att slopa en del av handläggningen och invänta att fastighetsägaren tar fram mätplan och återkommer till oss först när mätdata finns tillgängliga. Nämnden har 244 pågående åtgärdsärenden dvs. fastighetsägaren arbetar med åtgärder för att komma ner under riktvärdet.

Restaurang och evenemang

I restaurangprojektet har 5 ljudmätningar utförts, varav en var en uppföljande ljudmätning från förra året. En verksamhetsutövare har yttrat sig och redovisat att de installerat en limiter. Det är det bästa sättet att säkerställa att riktvärdena innehålls. Möte med polisen har hållits, främst angående restauranger och alkoholtillstånd i syfte att hitta bra samarbetsätt. 344 alkoholremitter har hittills besvarats och prognosen kommer därmed överstiga budget.

Djurtillstånd

Nämnden har sedan årets början hanterat fem höns- och ett ormtillstånd.

10 Kap Miljöbalken, Förorenade områden

Avdelningen Plan och Miljö

Mark

Antalet nyinkomna ärenden, cirka 25 st upplysningar och 15 st anmälningar om efterbehandling av förorenat område, under första halvåret stämmer med vad som förväntades men flertalet är små. Några större ärenden som fortgår är Norra Djurgårdsstaden (NDS) där undersökningar och sanering av marken pågår och i Södra Värtan (del av NDS) där en sanering av ett berggrum ska genomföras och en pilotstudie (försök) med in-situsanering av det oljeförorenade grundvattnet i Södra kajen planeras i höst. I Vinterviken har provtagningen avslutats och ett avstämningsmöte genomförts, höga halter arsenik och tungmetaller hittades bl.a. bakom den gamla svavelsyrafabriken. Vid den blivande bullervallen i Kista pågår mottagning av massor vilket minskar både behovet av jungfruliga massor och behovet av

långa transporter. Vid Lövstatipparna som nu är åtgärdade genom täckning av de förorenade områdena pågår en revidering av kontrollprogrammet.

PCB

Eftersom PCB-förordningen anger att fastigheter med låghaltig fog, (50-500 mg/kg, ska saneras när de byggs om/rivs finns skäl att registerhålla och bevaka dessa fastigheter. Härigenom har det tillkommit ett 80-tal objekt i branschen. Nya objekt, t ex fastigheter som byggts om under perioden 1956-73, dyker upp och brister i äldre inventeringar leder till att man vid undersökning inför planerade åtgärder på/i byggnader konstaterar att PCB-haltig fog finns. Ett antal saneringsanmälningar och dispensansökning, knappa 40-talet, avseende såväl låg- som höghaltig fog har behandlats under året. Totalt sett är dock aktiviteten på saneringsområdet fortsatt låg. Intäkten för saneringsanmälningar har budgeterats utifrån en jämn tillströmning av anmälningar fram till de slutdatum som anges i förordningen och det kan nu befaras att intäkten för området blir lägre än budgeterat.

Kvicksilver

Branschen utgörs av krematorier, laboratorieverksamheter samt tandläkare. När det gäller tandvården är ambitionsnivån att 80-100 verksamheter ska besökas varje år och hittills har ett 15-tal besökts under detta år. I ett fall har nämnden, med omedelbar verkan, stängt en klinik beroende på brister i såväl reningsutrustning som hygien.

14 Kap Miljöbalken, Kemiska produkter

Avdelningen Plan och Miljö

Kemikalietillsyn

VOC-projektet (märkning av flyktiga organiska produkter) liksom tillsynen avseende barnytterkläder har genomförts. Även tillsyn över varor i lågprisbutiker har genomförts. I de två sistnämnda projekten köptes även varor in för analys. Rapporteras till nämnden under hösten. Ytterligare två tillsynsprojekt inom området startas under hösten.

Avdelningen Hälsoskydd

Cisterner

Det finns 927 cisterner registrerade i Stockholm stad, och antalet minskar stadigt. Tillsynen består i att kontrollera att cisternägarna gör de återkommande täthetskontrollerna som lagstiftningen föreskriver och att hantera anmälningar om cisterner som tas ur bruk. Genom vår tillsyn har vi blivit varse att cisternägarna har svårt att själva komma ihåg när deras cistern ska kontrolleras. Vi har därför återinfört rutinen om att skicka påminnelse. Den togs bort i samband med att lagstiftningen för några år sedan ändrades med syfte att minska fastighetsägarnas administration.

Kosmetiska produkter

Nämnden har deltagit i ett samarbetsprojekt med Göteborg och Malmö där tillsynen består av kontroll av smycken och deras innehåll av tungmetaller. I tre av smyckena hittades bly, men detta är i dagsläget oreglerat. Ny REACH-lagstiftning kommer dock att reglera blyhalten från 13 oktober i år. Vidare har nämnden inspekterat 17 apotek inom olika kedjor. Inga

produkter med förbjudet innehåll eller triklosan hittades, dock fanns det på 15 ställen produkter med märkningsfel, t ex att information på svenska saknades eller att innehållsförteckning saknades. Några fall av felaktig marknadsföring har också hittats, dvs där varan är försedd med information som tillägnar produkten egenskaper som den inte har. Denna information har lämnats vidare till Läkemedelsverket.

Köldmedier

Preliminärt har 1661 rapporter av ca 1850 st lämnats in i tid. 1334 köldmedierrapporter har kommit in via post och 327 via e-tjänsten, vilket motsvarar ca 20% av antalet inlämnade rapporter. Information om köldmedier biläggs numera vid Livs hantering av nyregistreringar och tas med vid inspektion. På så vis samarbetar avdelningarna i syfte att nå sådana verksamheter som ska, men inte har anmält att de har köldmedieaggregat som vars servicekontroller ska rapporteras till nämnden,

15 Kap Miljöbalken, Avfall

Avdelningen Plan och Miljö

På det övergripande planet har remisser om producentansvar för däck respektive förändrat regelverk för elektriska och elektroniska produkter besvarats.

Bygg- och rivningsavfall

Ett mer organiserat samarbete med stadsbyggnadskontoret, där nämnden bl a fått tillgång till SBN:s diarium har förbättrat möjligheten att hitta lämpliga tillsynsobjekt. Arbetet med att samordna myndigheternas (MHN och SBN) arbete gentemot byggherrarna, då både PBL och MB ska hantera frågan om farligt avfall, fortsätter. Ett 30-tal tillsynsärenden pågår. Den planerade ambitionsnivån har sänkts. Den planerade ambitionsnivån har sänkts på grund av att personalomsättning medförde att antalet blev något lägre än vad som tidigare avsetts.

Tillsyn över avfallstransportörer

Tillsynskampanjen påbörjades under år 2012 och fortsätter detta år, hittills har dryga 10-talet verksamheter besökts. Resultatet av kampanjen att kommer sammanfattas i en rapport. Redan nu kan man dock se att de besökta transportörerna relativt väl följer de villkor som finns i transporttillstånden.

Blybatterier, mottagning och hantering

Tillsynen färdigställd – rapporteras till nämnden under hösten.

Avdelningen Hälsoskydd

Avfall

Tillsynsplanen ändrades i början av året till att omfatta färre aktiviteter än planerat. Anledningen är bland annat den pågående stadsinterna avfallsutredningen som bl a ska ge svar på hur matavfall ska omhändertas på bästa sätt och i avvaktan på nationell avfallslagstiftning. Tillsyn med inriktning matavfall avvaktar därför stadens vidare beslut om matavfall och eventuellt en ny nationell lagstiftning. Hittills har 88 äldre tillsynsärenden avslutats.

ÅVS

Under våren 2013 kontrollerades 37 återvinningsstationer i ytterstaden sju dagar i rad. Sammanlagt utfördes 259 tillsynsbesök. 19 av 37 återvinningsstationer fick anmärkningar på skötsel och/eller drift. De största problemen var överfulla plastbehållare och otillräcklig städning. 5 nya klagomålsärenden gällande buller från tömningen, nedskräpning, otillgänglighet och hämtningar utanför tömningstider har startats. Under en vecka i augusti (19-25 aug.) genomfördes en stor insats då politiker och tjänstemän inspekterade och fotade stadens ÅVS:er. Genom de 586 inspektionerna av de 232 stationerna konstaterades till 20 % nedskräpning som inte städats bort inom ett dygn. Färre än 10 % av inspektionerna visade på överfulla behållare. Resultaten kommer att skickas till FTI och Trafikkontoret för kännedom, och ligga till grund för den fortsatta tillsynen

Båtklubbar

Hittills har 3 inspektioner genomförts och alla har fått anmärkning; främst med anledning av brister i hanteringen av båtbottnfärger, slipdamm med mera som uppkommer i samband med underhåll. Inom Miljösamverkan i länet, MSL, har man enats om en samsyn av hantering av tillsyn av båtbottnvätt, baserad på HaVs föreskrift. Nämnden har tagit initiativ till ett "Forum för båtlivsfrågor". Responser från båtklubbar och stadens förvaltningar har varit positiv. Idrottsförvaltningen kommer att ta på sig rollen som sammankallande.

Strålskyddslagen

I staden finns 86 solarieverksamheter varav cirka 41 stycken är obemannade. Under första halvan av 2013 har två anmälningar för start av solarieverksamhet handlagts. Två inspektioner inom området har således utförts. Båda dessa verksamheter hade godkända rör i samtliga av sina solarier. Nya solarieföreskrifter har börjat gälla och innebär förenklingar för både branschen och oss som tillsynsmyndighet. Enligt föreskrifterna kan nämnden begära delegation på tillsyn av artificiella solanläggningar, men har beslutat att inte begära tillsyn eftersom risken med dessa verksamheter anses mycket liten.

Smittskyddslagen

Nämnden har utrett de legionellafall (3 st) som har rapporterats från smittskyddsläkaren

Lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

5 intyg har utfärdats. Alla utan anmärkning.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Utföra riskbaserad kontroll för att tillse att företagen tar ansvar för säkra livsmedel.

Kontrollen ska utföras så att MHN uppfattas som trovärdig

Varje månad utföras i genomsnitt 700 kontroller av livsmedelsverksamheter i Stockholm. Av dessa kontroller blir 50 verksamheter per månad underkända (ca 7%). Det är mycket liten andel som ligger långt under målet om <20%. Av dessa underkända kontroller leder i snitt 10 per månad till beslut i form av ett föreläggande att vidta vissa åtgärder eller ett förbud att upphöra med viss verksamhet. Detta är positiva siffror som tyder på en fortsatt hög grad av

skötsamhet bland företag såväl som handlingskraft hos inspektörerna när skötsamheten fallerar. I genomsnitt blir 500-600 unika verksamheter kontrollerade per månad.

Nya kontrollområden ökar och nämnden utvecklar sina kontrollmetoder för att hantera dessa förändringar. Material i kontakt med livsmedel är ett förhållandevis nytt område som angränsar till miljöbalkstillsynen. Kosttillskotten är i fortsatt stort fokus eftersom det är en stor och tämligen oreglerad marknad i Sverige. I år står växtbaserade kosttillskott i särskilt fokus men även andra kontroller sker löpande. Reglerna för konsumentinformation och redligheten ökar och större andel av kontrollerna går åt till att granska olika påståenden om livsmedel, exempelvis närings- och hälsopåståenden. Denna utveckling ställer givetvis högre krav på kontinuerlig kompetensutveckling för att hantera de nya kontrollområdena.

Nämnden tar emot en stor mängd telefonsamtal och e-post från andra kommuners inspektörer. De flesta kommuner har få inspektörer som behöver stöd i sitt arbete. Sedan Livsmedelsverket stängde ner sin jourtelefon som var dedikerad till denna syssla har samtalen och förfrågningarna till nämnden ökat markant. I större omfattning agerar Stockholm stödmyndighet åt andra kommuner i landet. Samma tendens förekommer hos landets andra storstäder. Det är en bekymrande utveckling som dels kräver mer resurser men också på sikt skapar en spretig kommunal kontroll när den centralt vägledande myndigheten abdikerar från sin uppgift att skapa enhetlighet bland landets kontrollmyndigheter. Livsmedelsverket inleder numera sina vägledningar med texten "Vägledningar ska inte bedöma risker, definiera nya begrepp, beskriva baskunskaper, eller ge råd om bedömningar eller hur kontroll ska bedrivas" vilket i klartext betyder att myndigheten inte längre uttrycker sin åsikt om hur kontrollen ska ske i samma utsträckning. Det är oklart hur denna nyligt antagna strategi ska leda till enhetligt och likvärdig livsmedelskontroll i Sverige.

Planlagd riktad kontroll i projektform

Inom ramen för planerad kontroll genomförs projekt baserade på riskanalys. Projektbaserad kontroll ger ett systematiskt arbetssätt som präglas av tydliga målsättningar, fokus genom avgränsningar och möjligheten att djuploda inom vissa kontrollområden. Väl genomförda projekt ger en utmärkt möjlighet till analys av en bransch eller efterlevnaden inom ett visst område. Därmed skapas också underlag för planering av kommande projekt och effekten av det utförda arbetet blir tydligare. Arbetssättet bygger på att tillsynen ska vara riskbaserad då också erfarenheter från tidigare projekt vägs in. Under 2013 kommer flera projekt att genomföras tillsammans med andra kommunala eller centrala myndigheter i syfte att bidra till ökad samsyn i landet.

"Ärlig fisk": En kontrollkampanj som fokuserar på en ärlig hantering av fiskeriprodukter i alla led. Märkning och skyltning av dessa produkter jämförs med handelsdokument för att se så att den produkt som saluhålls också är den produkt som har köpts in av verksamheterna. Projektet pågår enligt plan men inga resultat finns ännu tillgängliga.

Animaliska Biprodukter i detaljhandeln": Animaliska biprodukter är "hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel". Enkelt uttryckt är det avfall med ett animaliskt ursprung som måste hanteras enligt EU-gemensamma regler och ställer högre krav på separering, transport och spårbarhet än andra fraktioner. Samtliga planerade kontroller är genomförda och resultaten analyseras. Överlag har de noterade bristerna varit av administrativ karaktär och inga brister som kan förknippas med livsmedelssäkerheten har identifierats.

Regelverket upplevs som ytterst komplext av både företagare och inspektörer. Särskilt har just de hårt detaljstyrda administrativa kraven upplevts väldigt betungande av företag och branschen. Förenklat uttryckt innebär reglerna att alla verksamheter som hanterar denna typ av avfall ska ha långtgående spårbarhetssystem för avfallet. Dialog förs med branschen löpande under året i syfte att hitta lösningar som de enskilda företagen enkelt kan använda sig av och på så sätt åtgärda dessa brister. Avdelningen samarbetar även med Jordbruksverket som är ansvarig central myndighet för området i syfte att utveckla en rimlig praxis för framtida ABP-kontroller i landet.

Bekämpningsmedelsrester i färskpressad juice: I de prover som har analyserats har bekämpningsmedelsrester mot svamp och insekter påträffats i en majoritet analyserade produkter. Dock har inga halter överskridit några gränsvärden och inte heller har otillåtna substanser påträffats.

Växtbaserade kosttillskott: Samtliga planerade kontroller är genomförda och prover är insamlade. Alla analyser är ännu inte genomförda men 3 produkter med höga halter av bly, kvicksilver och extremt höga halter arsenik har redan påträffats. Ett larm via RASFF har gått ut i hela Europa med anledning av detta och konsumenter i Sverige har varnats via media. Övriga analyser genomförs successivt och akuta åtgärder vidtas vid behov.

Behandla och i förekommande fall utreda klagomål

Antalet klagomål ökar stadigt från föregående år från 30 till 40 klagomål på månad. Detta bedöms till stor del bero på ökade möjligheter för allmänheten att lämna klagomål samt de uppmärksammade livsmedelsskandalerna.

Andelen klagomål som rör märkning/redlighet har de senaste åren legat på 10-15%. Hittills i år utgör denna typ av klagomål över 25% av samtliga ärenden vilket är en kraftig ökning. Resterande klagomål berör hygien, hantering av livsmedel samt skadedjur i stor utsträckning.

Telefonsamtal och e-post från allmänhet och livsmedelsföretag besvaras.

Antal e-post fortsätter att öka successivt och kommer att överskrida förväntat budget. Avdelningen hanterar i dagsläget mellan 150-250 e-post i månaden. Förbättrade kontaktvägar är en av anledningarna till ökningen, även ett ökat engagemang hos allmänheten har bidragit.

Den budgeterade tiden kommer att underskridas trots en ökning i antalet inkommande e-post. Vanligt förekommande frågor får i allt högre utsträckning standardiserade svar vilket leder till en effektivare hantering och minskade tidsåtgång.

Misstänkta matförgiftningar ska utredas:

Fler matförgiftningar är tidigare år har rapporterats med en ökning från 45 till 60 per månad. Fler fall än tidigare kan härledes till verksamheter och utredning sker i samband med kontroller vilket håller tiden för obefogade klagomål på en låg nivå. Fler anmälningar än tidigare leder till utredningar med tydligare resultat vilket är ett positivt tecken på förbättrad handläggning.

Nämndmål:

1.3.2 Utföra tillsyn motsvarande avgiften.

 Uppfylls helt

Kommentar

För att ge en mer överskådlig beskrivning av tillsynsarbetet redovisas samliga mål som hör till detta under nämndmålet "1.3.1 Bättre miljö och hälsa genom ökade effekter av tillsynen". Nämndmålet bedöms komma att uppfyllas.

Nämndmål:

1.3.3 Alla flerbostadsfastigheter, skolor och förskolor i staden ska vara kontrollerade avseende radon och ha radonvärden under riktvärdet 200 Bq /m³ luft.

 Uppfylls helt

Kommentar

Målet omfattar flerbostadshus i Stockholm som kontrollerats avseende radon och har en radonhalt lägre än 200 Bq/m³, och syftar till en uppföljning av det nationella kvalitetsmålet God bebyggd miljö och delmålet God inomhusmiljö. Uppföljning sker i verksamhetsberättelsen eftersom indikatorerna följs upp per helår.

Nämndmål:

1.3.4 Genom en långsiktig miljöövervakning följa miljötilståndet som underlag för tillsyn, programarbete samt övrigt miljöarbete

 Uppfylls helt

Kommentar

Samordna och långsiktig planera miljöförvaltningens miljöövervakning

En uppdaterad övergripande Miljöövervakningsplan för åren 2014-2017 tas fram under 2013. I en bilaga till verksamhetsplanen beskrivs därefter det nästkommande årets miljöövervakningsaktiviteter mer i detalj.

Miljöövervakning inom biologisk mångfald

Ett program för biologisk mångfald och ekosystemtjänster är under framtagande.

Datainsamling har fortsatt för att under året delrapportera Singapore index d.v.s indikatorer för uppföljning av biologisk mångfald samt ekosystemtjänster relaterade till biodiversitet. Fortsatt deltagande i Länsstyrelsens samarbetsprojekt för att ta fram vegetationskarta för hela länet med Stockholms biotopkarta som förebild, samt i utvecklandet av analysverktyget Matrix Green.

En rapporten från strandinventeringen har redovisats för MHN i april. Inventering av groddjur i restaurerad damm i Kyrksjölöten samt i Olovslundsdammen kommer att ske under sommaren.

Miljöövervakning mark

En för- och arkivstudie har inletts att kartera och undersöka stadens lek- och parkmiljöer avseende markföroreningar.

År 2013 har tillfälliga medel om 500 tkr tilldelats för undersökningar. Dessa medel används för undersökning av fastigheter med nedlagda kemtvättar som ett konsultuppdrag med startdatum i slutet av juni. För att kunna gå vidare med undersökningar av lek- och parkmiljöer behöver medel, minst motsvarande 500 tkr avsättas även för 2014.

MHN har sökt statliga medel för två objekt under 2013 men fått avslag på ansökan. Ny ansökan planeras till hösten.

Miljöövervakning inom miljögifter

I den reguljära övervakningen analyseras vatten och fisk från tre lokaler med avseende på metaller och organiska miljögifter. Under 2013 kompletteras dessa analyser med ytterligare några bromerade flamskyddsmedel och fluorerade ämnen. Dessutom ingår Brunnsviken som en fjärde punkt. Rapporteringen av resultaten från 2012 års mätningar kommer sannolikt att ske tidigast 2014 bl.a. beroende på problem med fiskanalyserna, ekonomiska begränsningar och tidsbrist.

Medel har sökts och beviljats från landstingets miljöanslag för en upprepning av den sedimentundersökning som staden och länsstyrelsen genomförde 2007. Planering av undersökningen pågår.

Utveckla och genomföra miljöövervakning inom vatten

Ett övervakningsprogram för ekologisk status tas fram under 2013. Inom ramen för programmet genomförs under sommaren/hösten en bottenfaunaundersökning i 13 lokaler samt en kompletterande provtagning av fysikaliska, kemiska och växtplankton i 15 lokaler. Redovisning av resultat planeras ske under slutet av 2013.

Genomföra miljöövervakning inom området miljöns inverkan på människors hälsa

MHN har under våren inventerat och tagit fram ett antal grönområden/rekreatiomsområden där bullerskyddsåtgärder föreslås. Dessa områden kommer att ingå i åtgärdsprogrammet för omgivningsbuller.

Rapporten "Trafikbuller och planering IV" presenterades i MHN i november 2012. Spridning av resultaten från rapporten genomförs under 2013. Resultaten från mätningarna tyder på att fordonsflottan inte har blivit tystare sedan mätningarna inleddes i slutet av 90-talet. Bullerdatan uppdateras löpande med nya uppgifter.

Åtgärder för att minska luftföroreningshalter i staden

Halterna av partiklar (PM10) har minskat med ca 40 % i gatunivå under 2000-talet vilket beror på minskade lokala utsläpp. Den viktigaste orsaken till minskningen är att dubbdäcksanvändningen i staden minskat från ca 70 % till 30 % av fordonen på Hornsgatan och till ca 40 -50 % på övriga innerstadsgator. Andra åtgärder som satts in är dammbindning och effektivare städning på Hornsgatan och Sveavägen. Halterna av kvävedioxid har inte minskat lika mycket i gatunivå, ca 10 -15 % under 2000-talet. Åtgärder som skärpta avgaskrav, trängselskatt och fler miljöbilar har lett till förbättringarna. Att minskningen inte gått snabbare förklaras dels av större andel dieslbilar med relativt höga utsläpp av kväveoxider och kvävedioxid samt mer ozon i luften som gör att kvävedioxidbildningen ökar i gatunivå.

Miljö kvalitetsnormerna för partiklar (PM10) och kvävedioxid överskrids trots att halterna minskat. Nämnden för därför fortsatt dialog med trafikkontoret för att få åtgärder genomförda i enlighet med Länsstyrelsens åtgärdsprogram för kvävedioxid (NO₂) och partiklar (PM10) från december 2012. Nedan följer en redovisning över antal överskridanden av miljö kvalitetsnorm för kvävedioxid och partiklar (PM10) från 1 januari till och med 29 augusti år 2013.

Av SLB:s kontinuerliga mätningar av partiklar framgår att antal dygn över 50 ug/m³ varit: 39 st vid Hornsgatan, 49 st vid Folkungagatan, 32 st vid Sveavägen och 36 st vid Norrlandsgatan. Miljö kvalitetsnormen för dygn får överskridas 35 gånger per år. Under våren har det varit mycket torrt på vägbanorna vilket är orsaken till många dygn med överskridanden. Beräkningarna för PM 10 är under omprövning och kan föranleda att antalet överskridanden blir något lägre.

Mätningarna av kvävedioxid visar att antal dygn över 60 ug/m³ har varit: 52 st vid Hornsgatan, 16 st vid Folkungagatan, 31 st vid Sveavägen och 20 st vid Norrlandsgatan. Miljö kvalitetsnormen för dygn får överskridas 7 gånger per år. Dygnsnormen är alltså redan överskriden på samtliga gator. Början på året har varit kall. Under kalla perioder ökar utsläppen och utvädringen av förorenad luft försämras.

Miljö kvalitetsnormen för kvävedioxid ovan är en svensk miljö kvalitetsnorm som inte tillämpas i andra medlemsländer inom EU. Miljö kvalitetsnormen för PM10 är däremot en EU norm som tillämpas inom hela unionen. Med anledning av överskridanden av miljö kvalitetsnormen för PM10 underrättades Sverige ånyo under våren av Europeiska kommissionen angående överträdelse av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG om luftkvalitet och renare luft i Europa. SLB-analys har bistått Miljödepartementet med fakta och viktiga klagoranden i samband med regeringskansliets svar på kommissionens skrivelse.

Erbjuda förvaltningens expertkompetens inom luftövervakningsområdet till externa aktörer

Efterfrågan på SLB-analys kompetens är fortsatt hög. Under år 2013 väntas ca 20-30 utredningsuppdrag genomföras främst i samband med bostadsexploatering och i infrastrukturprojekt.

Genomföra drift av regionalt system för övervakning av luftmiljö på uppdrag Luftvårdsförbundet i Stockholm och Uppsala län enligt avtal för år 2012 - 2015.

Genomförs i enlighet med avtal med Stockholm och Uppsala läns luftvårdsförbund

Utreda förutsättningarna för att utveckla miljö- och hälsoutredningen till ett planeringsunderlag för samtliga tillsynsområden

Miljö- och hälsoutredningen ska utvecklas genom att på ett konkret sätt belysa vilka frågor som tillsammans med lagkrav är särskilt viktiga för respektive av nämndens tillsynsområden. Arbetet påbörjas under hösten 2013.

Nämndmål:

1.3.5 Genom miljöbarometern erbjuda aktuell och lättillgänglig information om stadens miljösituation och miljöarbete.

● Uppfylls helt

Kommentar

Kommunicera miljösituationen i Stockholm och stadens miljöarbete via Miljöbarometern

Miljöindikatorerna på miljöbarometern uppdateras kontinuerligt. Nämndens bedömningar av målen i miljöprogrammet har publicerats och uppföljning av vattenprogrammet pågår. Besökarantalet på miljöbarometern är ca 3000 unika besökare per månad.

Nämndmål:

1.3.6 Genom MHN:s expertkompetens utveckla stadens miljöarbete och bidra till att målen i Stockholms miljöprogram och andra program uppfylls och följs upp.

● Uppfylls helt

Kommentar

Bevaka och utveckla MHN:s och stadens intressen i externa miljö- natur-och vattenvårdssamarbeten.

Som representant för MHN och Stockholms stad deltar nämnden i olika externa samarbetsformer för att utveckla arbetet och bevaka nämndens och stadens miljö- och naturvårdsintressen.

Exempel är bl.a.

- Brunnsvikensamarbetet som inriktas på att förbättra statusen i sjön.
- Underlag för ett åtgärdsprogram för Ulvsundasjön, där Bällstaån ingår, har tagits fram.
- Arbetet med övervakningsprogram för Igelbäcken pågår i samarbete med övriga kommuner.
- En ny hemsida har lanserats för Kustvattenvårdsförbundet www.skvvf.se. Kompletteras under hösten med Svealandskusten.se med fakta om miljötilståndet i kustområdet.
- Medel har beviljats från Landstinget miljöanslag för att vidareutveckla en prototyp till konnektivitetsverktyg -MatrixGreen” som är ett GIS-baserat program för att prognostisera gröna samband i landskapet.

- Inom Tyresåns Vattenvårdsförbund pågår arbetet med det lokala åtgärdsprogrammet. Särskilt fokus 2013 på 20-årsjubileum för Tyresåsamarbetet.

Bidra till att målen i Stockholms miljöprogram uppfylls och följs upp

Miljöanalys samordnar nämndens uppföljning av miljöprogrammet. En samlad redovisning av delmål och indikatorer har genomförts och avrapporterats till KS. Uppföljningen har även publicerats på Miljöbarometern.

En upphandling förbereds för genomförande av Medborgarenkäten, som en del i miljöprogramsuppföljningen, under hösten 2013. Rapporten redovisas för MHN under våren 2014.

Samla miljöförvaltningens mätdata i en databas för miljöinformation

En webbportal för visning och hantering av databasens data tas fram med stöd av extern utförare. Webbportalen driftsätts under 2014 och kommer att fungera som ett internt handläggarstöd. Från databasen kommer miljödata tillgängliggöras mot övriga förvaltningar, bolag och externa utförare via elektroniska tjänster.

Samordna och utveckla arbetet inom Miljösamverkan Stockholms län

Verksamheten genomförs i enlighet med Verksamhetsplan och budget 2013 för Miljösamverkan Stockholms län.

Stödja arbetet med miljötillsyn, klimatanpassning, miljömål, planhandläggning mm

Nämnden bidrar med vetenskapliga underlag och fakta till stadens övriga förvaltningar. Nämnden bevakar nya fakta och rapporter som publiceras och som cirkulerar i massmedia och i politiken.

Nämnden har särskild bevakning på de underlag som tas fram inför IPCCs:s konferens i Stockholm i september där nya klimatmodeller och klimatscenarier presenteras. Nämnden ingår i den förvaltningsövergripande klimatanpassningsgruppen som leds av Stadsledningskontoret. Arbetet i gruppen kommer troligen att intensifieras under 2013 och i synnerhet i anslutning till IPCCs konferens i Stockholm.

Nämnden bidrar också i Vinnova-B-projektet Urbana Ekosystemtjänster som bland annat syftar till att värdera urbana ekosystemtjänster.

Ta fram en Kemikalieplan

Miljöanalys leder arbetet med att ta fram kemikalieplanen. Olika delprojekt kommer att hantera områdena upphandling, byggmaterial, kommunikation, avfall, tillsyn, kemikaliehantering, förorenade områden och miljögiftsövervakning. En lägesrapportering godkändes av MHN 27 augusti. Planen tas upp för godkännande i MHN i december 2013 då nämnden och förväntas bli föremål för beslut i KF våren 2014.

Utveckla Stockholms kemikalieforum

I samarbete med Svensk Handel genomförs seminarieverksamhet och ett första seminarium genomfördes 2013-04-11. Ytterligare utveckling diskuteras inom kemikalieplanarbetet.

Nämndmål:

1.3.7 Aktivt bidra till att stadens mål för hållbar energianvändning och minskad klimatpåverkan ska uppnås

● Uppfylls helt

Kommentar

Delta i nationella och internationella nätverk för energieffektiviserings- och klimatarbete

OECD och London School of Economics (LSE) har genomfört två studier av grön tillväxt i Stockholm, ”*Green Growth in Stockholm, Sweden*” (OECD) och *Stockholm – Green Economic Leader Report*” (LSE). Nämnden har bistått OECD och LSE med underlag till rapporterna rörande stadens energieffektiviserings- och klimatarbete. Covenant of Mayors hemsida har uppdaterats med data från Stockholms åtgärdsplan för klimat och energi 2012-2015 kompletterat med exempel från stadens klimatarbete (Benchmarks of Excellence). Nämnden har rapporterat stadens klimatarbete till C40/Carbon Disclosure Projects internationella jämförande studie av städernas klimatarbete. Nämnden deltar i C40:s nätverk Private Sector Buildings Energy Efficiency Network. Ett första möte för nätverket hölls i Houston i mars med uppföljande telefonmöten. Nämnden har deltagit på Klimatkommunernas årsmöte samt bidragit till Klimatkommunernas remissvar på ”*Underlag till en färdplan för en färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp 2050*” utifrån nämndens remissvar. Klimatkommunerna är nu medlem i Energycities. Stockholms stad har tillgång till Energycities genom Klimatkommunerna. Stockholm stads näringslivsnätverk Klimatpakten har presenterats på Energycities årskonferens i Växjö. Stadens färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 har presenterats på EUROCITIES arbetsgruppsmöte Climate, Energy and Air samt på ICLEI:s 7th European Conference on Sustainable Cities & Towns i Geneve. Nämnden har bistått Stadsledningskontoret inför stadens mottagande av IPCC delegater i samband med IPCC:s arbetsgruppsmöte i Stockholm i september.

Beräkna CO 2 utsläppen i Stockholm

Energianvändning och växthusgasutsläpp för år 2010 med prognos för år 2011 har avrapporterats till nämnden i februari 2013. Motsvarande statistik har rapporterats till miljöbarometern.

Stockholm deltar i ett pilotprojekt som ska leda till ett globalt redovisningssätt för växthusgasutsläpp från en stad eller ett samhälle. Redovisningsmetoden kan komma att användas i C40/Carbon Disclosure Project, Earth Hour City Challenge och liknande internationella jämförande studier. Stockholms stads egen beräkningsmetod jämförs samtidigt med den globala redovisningsmetoden

Engagera stockholmare och verksamma i Stockholm till minskad energianvändning och minskade utsläpp av växthusgaser

Temakampanjen ”Klimatsmart framtid” för gymnasieungdomar avslutades med ett karriärspaningsevent i april där deltagande ungdomar fick möjlighet att träffa företagsrepresentanter. Satsningen på att skapa gröna sommarjobb för gymnasieungdomar har inte genomförts. Endast ett företag av ca 200 tillfrågade visade intresse för att ta erbjuda gröna sommarjobb. Planeringen för 2013 års temakampanj om miljöeffektiva resor och

transporter har påbörjats.

Appen ”Upptäck Stockholm” har uppdaterats utifrån stadens nya grafiska profil. Appen är utformad så att den kan kopplas till en smart telefons talsyntes. Hur talsyntesen fungerar i praktiken beror på telefonens prestanda.

I samband med Världsmiljödagen den 5 juni deltog miljöborgarrådet vid invigningen av Smaka på Stockholm i Kungsträdgården där han tillsammans med kocken Maximillian Lundin diskuterade hållbar livsmedelsproduktion- och konsumtion.

Klimatsmarta Stockholmare har deltagit med klimatvågen på följande event:

- Econows Earth Hour event den 3 mars.
- OECD konferensen den 23-24 maj
- Hållbara Hökarängens dag den 25 maj

Information om stadens klimat- och energiarbete publiceras fortlöpande på Stockholms stads webbsidor samt i andra egna kanaler. På webben och i stadens månadsannonser i tidningen Mitti presenteras även varje månads goda exempel (Klimatsmarta Stockholm) från en av stadens verksamheter som arbetar med att minska sin energianvändning och klimatpåverkan. De goda exemplen som utsetts får även låta vandringsymbolen i form av en pingvin gästa arbetsplatsen.

Vara värdkommun för den regionala energi- och klimatrådgivningen samt ansvara för energi- och klimatrådgivningens webb

Den regionala energi- och klimatrådgivningen har tecknat nytt avtal med Tekniska museet. 290 skolklasser erbjuds gratis visning av ”Spelet om energin” för 2013. Under vårterminen besökte 3400 elever utställningen. Telefonrådgivningen har utvärderats. Av 70 intervjuade var 75 procent mycket nöjda eller nöjda med rådgivningen. Telefonrådgivningen har gett råd till drygt 830 rådsökande i regionen under första halvåret. Under 2013 har 39 företag i regionen sökt bidrag för att genomföra energikartläggningar efter att ha fått information från rådgivningen om möjlighet att erhålla statliga bidrag för energikartläggningar. Hemsidan www.energiradgivningen.se uppdateras kontinuerligt, bl.a. med ny information om transporter och uppdatering av faktablad. En mobilanpassning av hemsidan har påbörjats. Ett samarbete med Miljöbilar i Stockholm har etablerats för att öka tillgängligheten till informationen på www.miljofordon.se. En ny broschyr om klimatsmarta resor i vardagen har getts ut. 550 rådgivande samtal genomfördes på årets motormässa. Rådgivningen deltar regelbundet i radio Stockholm P4 med energi- och klimatsmarta råd. Rådgivningen har tagit fram ett utbildningsmaterial och genomfört utbildning för miljöinspektörer om tillsyn av energianvändning i samverkan med Miljösamverkan stockholms län. Ett seminarium om lågenergibyggnader har genomförts för politiker och tjänstemän med deltagande från 24 av de 27 kommuner som ingår i samverkan.

Ta fram underlag för mål och planer om hållbar energianvändning och minskade växthusgasutsläpp

Stockholms klimat- och energiplan 2012-2015 har godkänts av Covenant of Mayors kontor i Bryssel. Uppdraget att ta fram en färdplan för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050 har slutförts och avrapporterats till nämnden. Förslaget till Färdplan har presenterats för samtliga politikergrupper i Stockholms stad och är på en mycket bred remiss från Kommunstyrelsen.

Nämnden har genomfört tre seminarier för remissinstanser. Utöver tio stadsdelsförvaltningar deltog socialförvaltningen, Trafikverket och Landstinget (TMR, Tillväxt, Miljö och Regionplanering) på seminarierna. En sammanfattning av färdplanen finns framtagen i tryckt form på både svenska och engelska. Nämnden har fört inledande diskussioner med SLK och trafikkontoret om utbildningsprogram inom Open Labs kopplat till transportdelen i färdplanen. Nämnden och Open Labs har fört vidare diskussioner om utbildningsprogram. Under hösten startar Open Labs ett program med inriktning på varutransporter utifrån färdplanens analyser.

Initiera och genomföra åtgärder för en hållbar energianvändning och minskade växthusgasutsläpp

Inom ramen för den lokala energi- och klimatrådgivningen har nämnden tecknat en avsiktsförklaring med Fastighetsägarna Stockholm och Fastighetsägarna Service Stockholm AB om samarbete kring energieffektivisering och förnybar energiproduktion i det privata fastighetsbeståndet. Tre projektansökningar med deltagande från nämnden och Fastighetsägarna har lämnats in för att kunna utöka rådgivningsverksamheten. Två till Vinnova och en till Intelligent Energy (EU). Projektansökningarna godkändes på nämndens sammanträde i maj. Vinnova har beviljat anslag till ett av projekten med en miljon, en förstudie för att bygga upp en databas på nämnden för insamling av produktionsdata från solenergiproduktionsanläggningar i staden. Till en början främst solcellsanläggningar i Järva. Databasen ska tillgängliggöras för forskare, leverantörer av utrustning med flera intressenter. En av ansökningarna till Vinnova beviljades inte anslag. Nämnden planerar tillsammans med Fastighetsägarna ett projekt i det kvarter där Fastighetsägarnas kontor ligger. Syftet är att göra kontoret till ett show case för energieffektiv teknik. I samma kvarter planerar Familjebostäder att installera solvärmeanläggning samt att i samarbete med energicentrum utprova ny teknik för frånluftvärmeåtervinning. Medel kommer att sökas från Energimyndigheten tillsammans med det regionala energikontoret på KSL. Energi- och klimatrådgivningen har bidragit med expertstöd till Sjästadsföreningens (Hammarby sjöstad) projekt "Målinriktad energiförvaltning för bostadsrättsföreningar", bl.a. med utvärdering av upphandling av energitjänsteföretag. Rådgivningen har gett råd på plats hos 20 enskilda bostadsrättsföreningar samt 25 telefonrådgivningar. Inom "Hållbara Hökarängen", ett projekt som Stockholmshem driver har nämnden gett klimat- och energirådgivning till hyresgästerna.

Bidra med expertkunskap till stadens förvaltningar och bolag

Energicentrum har initierat och påbörjat ett projekt för att stödja kulturförvaltningen att systematiskt spara energi som en del i deras interna miljöprogramarbete. Tillsammans med Familjebostäder genomför Energicentrum en förstudie för att utprova ny innovativ teknik för frånluftåtervinning som alternativ till konventionell återvinningsteknik. Tekniken lämpar sig särskilt väl för punkthus och andra byggnader med optimerad bostadsyta där det är svårt att föra in nya luftkanaler. Stockholm Globe Arena Fastigheter och SISAB har erbjudits stöd till införande av energiledningssystem samt stöd till utbildning av personal i energieffektiviseringsmöjligheter. Energicentrum leder fokusgrupp "Energi" i Norra Djurgårdsstaden och för fortlöpande dialog med byggherrar om energiprestanda på nya byggnader.

Energicentrum har initierat en översyn av de fjärrvärmeförbrukningsavgifter som stadens bostadsbolag har valt i samband med Fortums taxeomläggning som utfördes 2011. Syftet är att klarlägga om

den mest kostnadsoptimala taxan har valts.

Ett webbaserat verktyg för att bedöma solinstrålning på stadens samtliga byggnadstak har tagits fram och finns publicerad på stockholm.se samt energiradgivningen.se. Verktöget har presenterats på N. Djurgårdsstaden Innovations seminarium "Förnybara energikällor – Solel, solvärme och vindkraft" i mars. Nämnden har kontaktat Stadsledningskontoret för att erbjuda stöd till genomförandet av kontorets budgetuppdrag att kartlägga potential för solenergiproduktion på taken till stadens egna byggnader. Efter en förfrågan från Stadsledningskontoret i augusti har Energicentrum tillsatt en biträdande projektledare för uppdragets genomförande. Kartläggningen av solinstrålningen kommer att vara ett viktigt verktyg för att genomföra uppdraget.

Energianvändningen i staden för år 2012 har följts upp av Energicentrum och rapporterats för publicering på Miljöbarometern. Samtliga stadens enheters upphandlade el uppfyller kraven för miljömärkning enligt Miljöstyrningsrådets kriterier. Data för 2012 visar att energianvändningen per kvadratmeter i byggnadsbeståndet har minskat med 2,5 procent mellan 2011 och 2012. Uppgifterna är klimatkorrigerade och avser i huvudsak samtliga byggnader som staden köper energi till. Energianvändning för Stockholm Vatten, Trafikkontoret, Stockholm Parkering samt övriga förvaltningar (tex stadsdelsförvaltningarna) ingår ej.

Den totalt inköpta volymen energi för byggnader och verksamheter, men exklusive drivmedel till fordon, har minskat med 3,6 procent mellan 2011 och 2012 vilket delvis beror på något minskad byggnadsarea (ca 2%).

Nämndmål:

1.3.8 Bidra till att staden uppnår mål och genomför åtgärder enligt Vattenprogrammet.

 Uppfylls helt

Kommentar

Samordna, kommunicera och följa upp stadens arbete med Vattenprogrammet

Arbetet med framtagande av förslag till handlingsplan för god vattenstatus, enligt kommunfullmäktiges uppdrag, fortsätter under 2013.

Under hösten 2013 redovisas för MHN dels en lägesrapport till KF om vattenprogrammets genomförande och måluppfyllelse, dels en årsrapport där tillståndet och åtgärder i sjöarna och vattendragen beskrivs.

Uppdatering av vatteninformationen på Miljöbarometern sker kontinuerligt.

Revidering av stadens dagvattenstrategi kommer att slutföras under hösten 2013 och kommer därefter att remissbehandlas.

Ta fram en handlingsplan för att uppnå en god ekologisk och kemisk status till 2021

Arbetet med framtagande av förslag till handlingsplan för god vattenstatus, enligt kommunfullmäktiges uppdrag, fortsätter under 2013. En särskild projektgrupp för framtagande av förslag till handlingsplan har bildats, bestående av MHN, SVAB och Exploateringskontoret. Vattenprogrammets styrgrupp utgör styrgrupp även för arbetet med handlingsplanen. Handlingsplanen avrapporteras till MHN i december med förslag om att den skickas ut på remiss.

Ta fram en lokal handlingsplan för förbättrad vattenkvalitet i Bällstaån

Ett förslag till lokal handlingsplan för Bällstaån utarbetas under hösten. Samordning sker med uppdraget att ta fram en övergripande handlingsplan för att uppnå god ekologisk och kemisk status i Stockholms stad till 2021.

Nämndmål:

1.3.9 Miljökvalitetsnormerna för omgivningsbuller ska uppfyllas.

● Uppfylls helt

Kommentar

Sprida kunskap till boende och verksamma i Stockholm om möjligheter till förbättrad ljudkvalitet i Stockholm

Nämnden deltar löpande i utåtriktad informationsverksamhet samt utvecklingsarbete. Under perioden har nämnden bland annat medverkat i utbildningsinsatser inom bullerområdet.

Nämnden har deltagit i de möten som har ordnats och i den dialog som bedrivs via en särskild projektplats på internet. Dessutom direkt erfarenhetsutbyte med Gbg, Malmö m fl kommuner.

Uppfylla förordningen om omgivningsbuller genom ny bullerkartläggning

Arbetet med åtgärdsprogrammet är slutfört. I åtgärdsprogrammet finns ett flertal åtgärdsområden, bland annat föreslås åtgärder vid rekreationsområden och återanvändning av massor för bullervallar. Kartläggningen blev klar september 2013

Öka kunskapen om effektiva åtgärder mot buller genom medverkan i internationella projekt och extern samverkan i övrigt

Hosannaprojektet är avslutat och handboken har ännu inte färdigställts.

MHN har under våren medverkat i planeringen av Eurocities miljöforums möte i Stockholm som hölls i juni.

Nämnden har deltagit i det löpande arbetet med bullernätverket, bland annat med nyhetsbrevet.

En ansökan har lämnats in till VINNOVA om utveckling av skärm för tätortsmiljöer. Ansökan har tagits fram i samverkan med universitet, högskola och branschföreträdare

Nämndmål:

1.3.10 Nya personbilar som säljs i Stockholms län ska år 2015 till minst 20 % vara miljöbilar. Vidare ska 10 procent av nyregistrerade tunga fordon vara miljölastbilsklassade. Försäljningen av miljöbränsle ska uppgå till 16 procent i Stockholms län vid utgången av 2015.

◆ Uppfylls delvis

Kommentar

Genom information och samverkan med andra aktörer verka för att nå målet om 20 % miljöbilar i nybilsförsäljningen, 10 % miljölastbilsklassade lastbilar av nyregistrerade tunga fordon samt att 16 % av bränsleförsäljningen är miljöbränsle 2015.

Ovanstående mål, som relateras till den skärpta definition av miljöbilar som infördes 2013, bedömer nämnden inte vara möjliga att uppnå till 2015 om inte fler och starkare nationella incitament och styrmedel införs, vilket ligger utanför nämndens rådighet. Nämndens senaste statistik anger 12 % miljöbilar (2013), 7 % miljölastbilar (2012) och 9 % miljöbränsle (2011).

Nämnden har under våren och sommaren arbetat fram ett förslag till Strategi för miljöbilar och drivmedel- för ett fossilfritt Stockholm med förslag till åtgärder som Stockholm kan göra för att uppnå sina mål för 2015 samt Färdplan 2050. Viktiga incitament och åtgärder på nationell nivå har också identifierats. Strategin behandlas i MHN under hösten 2013.

Under 2013 har nämnden tillsammans med Malmö Stad utvecklat webbsidan Miljöfordon.se till att bättre stötta företag med information inför deras fordonsköp. MHN och Vattenfall har förlängt den nationella elbilsupphandlingen (Energimyndigheten) samt EU-projektet Cleantruck med vardera ett år för att få ut mer merkostnadsersättning till elbilar respektive miljölastbilar. Inom cleantruckprojektet har nämnden träffat Volvo, DAF, Mercedes och Scania med målet att tillsammans stärka miljölastbilsförsäljningen.

För långsiktighet och stabilitet på biobränslemarknaden, se vidare under detta mål, åtagande nr 4.

Verka för styrmedel som styr mot målen

MHN och Trafikkontoret har tagit fram förslag på incitament för supermiljöbilar inom parkeringsområdet, som avrapporteras till MHN under hösten.

MHN medverkar i miljöstyrningsrådets arbete med att ta fram nya miljökrav på fordon och drivmedel för att förenkla upphandling av detta. Nämnden deltar också i FFF-utredningens (FossilfriFordonsFlotta) expertgrupp och i Svebios (Svenska bioenergiföreningen) branschövergripande grupp om förnybara drivmedel.

För att försöka verka för rätt styrmedel har nämnden svarat på två remisser från näringsdepartementet gällande EU-direktiv:

- Förslag till ändrat direktiv för förnybar energi och bränslekvalitetsdirektivet (med bl a ILUC-förslag) samt
- Förslag till direktiv för utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen

Verka för en nationell miljöbilsdefinition för tunga fordon

Under 2013 års inledning antog staden den miljölastbilsdefinition som nämnden berett. Nu fortsätter arbetet med att sprida kunskap om den i organisationen för kommande upphandlingar. Dialog med Göteborg och Malmö samt Trafikverket fortsätter kring en nationell definition, men i dagsläget verkar detta inte aktuellt.

Verka för att Stockholm är en stad där andelen elbilar växer

För att öka laddmöjligheter för elbilar i Stockholm genomförde nämnden i mars ett seminarium för markägare. Seminariet erbjöd bl a erfarenhetsutbyte om affärsmodeller för laddstolpar. Nämnden har skickat in en ansökan till Energimyndigheten om medel för en förstudie gällande en ökad utbyggnad av laddstolpar.

Ett projekt där fem av stadens elbilar ska prova induktionsladdning har startat under 2013.

Nämndmål:

1.3.11 Uppnå 100 % miljöbilar i stadens flotta. Uppnå att stadens biodrivmedels- elbilar till 85 % tankas/laddas med miljöbränsle och att upphandlade transporttjänster till minst 55 % utförs med miljöfordon.

● Uppfylls helt

Kommentar

Stödja och verka för att staden uppnår och bibehåller målet om 100 % miljöbilar i stadens fordonsflotta, att stadens biodrivmedels- och elbilar till 85 % tankas/laddas med miljöbränsle samt att minst 55 % av stadens upphandlade transporttjänster utförs med miljöfordon. Med miljöbilar menas här den nya definition som föreslagits i regeringens budgetproposition för år 2013.

För att underlätta för stadens fordonsansvariga att fortsätta att välja miljöbilar har ett seminarium om det nya fordonsavtalet hållits, samt information om vilka bilmodeller som uppfyller nya miljöbilsdefinitionen.

Vid dessa seminarier (2-3 ggr/år) uppmanas också alla att tanka miljöbränsle. Målet på 85 % miljöbränsle är i dagsläget uppfyllt för etanol men inte för fordonsgas.

För att öka andelen elbilar i stadens fordonspark har de fordonsansvariga under våren fått provköra samtliga modeller från Elbilsupphandlingen, samt får kontinuerligt information om erfarenheter från dessa. Nämnden lånar fortfarande ut en elbil till andra förvaltningar, för att öka intresset för att köra elbil.

Dessutom förmedlar nämnden merkostnadsbidrag för miljöfordon som köps inom staden. Under det första halvåret har ca 15 % av budgeten för miljöfordon använts, vilket är ovanligt lågt. Nämnden sänker därför prognosen av utfallet till 2/3 av budget (till ca 2 milj kr). Skälet till minskningen bedömer nämnden är dels att många sökte bidrag förra året, och att vissa också ev inväntar leverans av en ny miljöbilsmodell, som är försenad till senare i höst.

För att öka andelen transporttjänster som utförs med miljöfordon har nämnden träffat upphandlare inom Staden för att informera om Stadens mål och miljölastbilsdefinition, samt för att utveckla en relevant indikator för dess uppföljning.

Stockholms stad har för närvarande 755 miljöbilar.

Nämndmål:

1.3.12 MHN ska bidra till visionen om ett Stockholm i världsklass genom att aktivt samarbeta med andra städer och aktörer i Europa.

 Uppfylls helt

Kommentar

Genomföra europeiska projekt för att underlätta arbetet lokalt

I mars 2013 påbörjades EU-demonstrationsprojektet Freight Evue som omfattar samlastning med några elfordon i Norra Djurgårdsstaden. Samarbetet bygger på erfarenheter från Evueprojektet. En ansökan om bidrag för laddinfrastruktur för elbilar har skickats in till Energimyndigheten. Samarbete med Städer i Estland, Lettland och Litauen, för att minska den diffusa spridningen av hälso- och miljögifter hålls levande genom LIFE+ ansökan till EU för projektet HazCity.

EU-revisionen har haft anmärkningar på projekten BEST, Biogasmax och Catalist trots att stadens revisionskontor tidigare godkänt redovisningarna mot EU. EU-revisorerna ansåg att timpriserna var för höga, att utlandsmoms hade redovisats i strid med EU:s regler, samt anmärkte på den modell som används för att redovisa utbetalning av merkostnad för fordon inom Biogasmax. Dessa fordonsbidrag verkar nu kunna bli godkända, vilket minskat den ekonomiska risken för nämnden.

Samordna och utveckla förvaltningens internationella miljöarbete.

Nämnden representerar Stockholms stad i det internationella nätverket Eurocities Environment Forum. I Juni 2013 har Stockholm (MF) arrangerat sommarmötet för Eurocities Environment Forum inklusive 5 arbetsgrupper, med ett 70-tal deltagare från 30 europeiska städer. Temat för forummötet var luftkvalitet, buller och dess hälsoeffekter. Stockholm lyfte bland annat fram frågor som rörde möjligheterna att påverka eventuella beslut om ändringar i gällande EU direktiv, samt kunskapsläget vad gäller hälsoriskerna förknippade med luft- och bullerexponering. 2013 är EU:s Year of Air, och intresset för luftkvalitet är särskilt stort med bakgrund av revideringen av luftdirektivet. Nämndens representanter förmedlar stadens goda exempel och erfarenheter samt lär av andra städer. Ett exempel på detta är att Helsingfors stad nu har startat ett klimatsamarbete med näringslivet liknande Klimatpakten. Nämnden har varit aktiv i Eurocities arbetsgruppsmöten och i hög grad bidragit till Eurocities remissvar till kommissionen om luftkvalitet, buller samt miljöbilsfrågor. Nämnden deltar i fyra arbetsgrupper - WG Water, WG Noise, WG Air Quality, Climate Change and Energy Efficiency samt i WG Green Areas and Biodiversity för vilken nämnden även är ordförande tillsammans med Utrecht. Vid mötet 12-14 juni presenterades även rapporterna om grön tillväxt från LSE London School of Economics samt OECD.

Enheten Miljöanalys samordnar nämndens internationella arbete avseende EU-policies mm inom miljöområdet, sprider information om stadens miljöarbete internt och externt. Gruppen Miljöbilar i Stockholm bidrar med sina projekterfarenheter till andra inom nämnden och samarbetar också mellan förvaltningar. I Freight Evue ingår förutom MHN också Exploateringskontoret och Trafikkontoret.

Livsmedelskontrollen deltar i det europeiska nätverket Food Law Enforcement Practitioners (FLEP) och sitter med i den arbetsgrupp som arbetar med E-commerce (internethandel).

Avdelningen har även deltagit på den Nordiska Tillsynskonferensen i Bergen för alla myndigheter inom livsmedelskedjan som Nordiska Ministerrådet arrangerar årligen. Stockholm representerade Sverige och föredrog särskilt om framgångsrik kontroll av kosttillskott vilket har uppmärksammats i hela Europa.

Vara aktiva internationellt för att påverka förutsättningarna på den internationella arenan.

Nämnden deltar i Eurocities påverkansarbete gentemot EU samt har besvarat EU-samråd inom områdena klimat, energi, luftkvalitet, buller, vatten, tillsyn, miljöbilspolitik samt aktivt påverkat skrivningar från Smart Cities (energi i byggnader). Nämnden har svarat på flera nationella remisser.

Nämnden har medverkat som talare på en rad internationella konferenser. Några exempel är: Hannover Messe, ICLEI Metropolitan Solutions; Grenoble, BEST (Benchmark European Territory) Stockholms miljöarbete; Oslo, Green City Forum Stockholms miljöarbete; Geneve, 7th European conference on sustainable cities & towns; samt seminarier inom miljöbilsområdet och gröna transporter bland annat i Berlin, Lissabon, Oslo och Brasilia.

Nämnden har tagit emot internationella grupper, huvudsakligen andra kommuner, men även näringsliv och föreningar. Staden har till exempel haft studiebesök från vätgasföreningen i Tyskland om Stockholms elbilsarbete. Scania, franska journalister och återförsäljare har besökt oss angående stadens arbete med hållbara tunga vägtransporter och etanol.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Det byggs många bostäder i Stockholm

 Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden bidrar till målet genom sin expertkompetens inom miljö- och hälsoområdet och är därför representerad i samtliga av fokusgrupperna för miljöprofilområdena och mikromiljöprofilområdena. Nämnden leder arbetet i fokusgrupperna Energi och Klimatanpassning. För Norra Djurgårdsstadens ingår förvaltningschefen i styrelsen. Ett nytillkommet arbetsområde är de "Urbana ekosystemtjänsterna" där nämnden bidrar med projektledarskap. Härutöver finns ett omfattande arbete med bedömning av miljö- och hälsofrågor i planärenden. Nämnden har tilldelats 1,2 miljon kr under 2013. Dessa tillfälliga medel för att delta i arbetet med Norra Djurgårdsstaden och för att hantera det ökade antalet detaljplaner finns dock inte för år 2014.

Nämndmål:

1.4.1 MHN ska medverka i arbetet med de tre av Kf beslutade miljöprofilområdena; Norra Djurgårdsstaden, NV Liljeholmen och miljonprogramområdena.

● Uppfylls helt

Kommentar

Förvaltningen ska bidra med miljö- och hälsokompetens i arbetet med miljöprofilområden och mikromiljöprofilområden.

Nämnden bidrar aktivt i arbetet med miljöprofilområden och har även under senaste tertialen bidragit med synpunkter och innehåll till de tänkta mikromiljöprofilområden som avses arbetas fram.

Vara projektledare för "Hållbara Järva".

Energieffektivisering - nu återstår endast renovering i ett av sju hus. Svenska Bostäder håller på med analys av uppmätta värden och eventuella åtgärder för att nå 88 kWh/m².

Förnybar energi- upphandling pågår av både Svenska Bostäders och Familjebostäders första etapp av de 10.000 kvadratmeter solcellsinstallationer som gör detta till Sveriges största solcellssatsning. I maj genomfördes två välbesökta öppna hus med information till boende om hur solceller fungerar samt solcellssatsningen i Järva.

Transporter - byggande av Kymlingestråket och breddning av cykelbanan vid Ärvingevägen pågår. Klimatveckan genomfördes v. 21.

Information - SDF har fått nya medel från Järvalyftet så två nya studiecirkelledarutbildningar planeras under hösten.

Uppföljning - upphandling pågår för nya medborgarenkäten där Järva följs upp extra med anledning av projektet.

En ny databas hos SLB för uppföljning av solcellerna planeras.

Vara projektledare för "Urbana ekosystemtjänster".

Aktiviteter enligt projektplan för c/o City genomförs. Intervjuer och mätningar av gröna tak och väggar genomförs. Verktyg och metoder tas fram (handböcker, GIS-verktyg, kvantifieringar, vidareutveckling av grönytefaktorn). Nämnden har medverkat och presenterat projektet på många seminarier/workshops mm.

Nämndmål:

1.4.2 MHN ska stödja SBN, Expl.N. och TRN med kompetens inom området hälsa, miljö och naturvård för att möjliggöra en attraktiv, trygg och växande stad

● Uppfylls helt

Kommentar

Bevaka att miljö- och hälsofrågor uppmärksammas och integreras inom den fysiska planeringen, med särskilt fokus på tyngdpunkter som utpekats i översiktsplanen.

Under tertialen har 28 underlag för bedömning av miljö- och hälsofrågor levererats till SBK på begäran. Uppströms arbete har också bedrivits genom deltagande i arbetsgrupper och informella möten gällande en rad program och detaljplaner, bl.a. program för Södra Värtan, Slakthusområdet, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Solvalla, Älvsjö/Åbyvägen och Tyngdpunkt Farsta.

De tillfälliga medel för att delta i arbetet med Norra Djurgårdsstaden och för att hantera det ökade antalet detaljplaner som erhöles för år 2013 finns inte för år 2014. En halvering av resurserna skulle innebära en kraftig neddragning av nämndens engagemang i miljöprofilarbete i bland annat NDS och miljöarbetet generellt i stadens fortsatta utbyggnad.

Under perioden maj-juni har nämnden handlagt 4 tjänsteutlåtanden och 11 delegationsbeslut.

Aktivitetsplanen genomförs i stort sett enligt plan. Några aktiviteter av administrativ karaktär har blivit omprioriterade och framskjutna p.g.a. tidsbrist.

Årets uppdatering av Hjälpredan är i stort sett genomförd. En ny version läggs ut på stadens hemsida under augusti

Nämndmål:

1.4.3 Alla nya bostäder i Stockholm uppfyller Stockholmsmodellen för trafikbuller

◆ Uppfylls delvis

Kommentar

Bevaka att Stockholmsmodellen för trafikbuller uppfylls i detaljplaner.

Bullerfrågan bevakas i samtliga planärenden, såväl i miljöunderlag som i yttranden över remisser. Nämnden kan konstatera att de flesta nya bostäder som planeras utsätts för höga ljudnivåer och Stockholmsmodellen tillämpas i majoriteten av de nya detaljplanerna Tidigare uppföljningar visar att detta utgör en rimlig nivå för att tillskapa goda boendemiljöer. Mark- och miljööverdomstolen har dessutom i dom (kv Plankan) konstaterat att ”vid en förtätning i ett sådant område måste en större påverkan än i andra områden godtas och det får anses acceptabelt att frågå Boverkets allmänna råd och istället tillämpa Stockholmsmodellen”.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Framkomligheten i regionen är hög

● Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden deltar i stadens arbete för en bättre framkomlighet, inte minst då genom att främja miljövänliga transportsätt vilket lyfts fram bland annat i nämndens remissvar över bostadsplaner.

Nämndmål:

1.5.1 MHN ska bidra till att framkomligheten ökar utifrån den täta stadens miljö- och hälsomässiga förutsättningar.

 Uppfylls helt

Kommentar

Delta i samarbeten och bistå bl.a. TRN och Expl. med miljö- och hälsokompetens i arbetet med ökad framkomlighet.

Nämnden väcker frågan i enskilda planer och program där frågan inte beaktats.

Främja framkomlighet för gång, cykel, och kollektivtrafik och andra miljövänliga transportsätt.

Nämnden bevakar såväl i uppströms arbete som vid beredning av planremisser att planområden lokaliseras i goda kollektivtrafiklägen och försörjs med cykelvägar.

Åtgärder har utförts enligt den cykelanalys som tagits fram för Järva. Två cykelskolor för vuxna, cykelkörkort för barn och cykelskola i mellanstadieskola har genomförts i samarbete med NTF. Cykeldag i Akalla med cykelfrämjande aktiviteter.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Stockholm upplevs som en trygg, säker och ren stad

 Uppfylls helt

Kommentar

Miljö- och hälsoarbetet inkl livsmedelskontrollen har många aspekter som direkt bidrar till en ökad trygghet. När det gäller stadens renhet bidrar nämnden t.ex. med tillsyn över återvinningsstationerna. Indikatorn nedan avseende RSA avser risker och möjligheter till förbättringar som kan minska riskerna. För nämnden del handlar det om IT-säkerhet, skalskydd för förvaltningsbyggnaden och risken med beroende av nyckelpersoner för kritiska system. Utfallet om 33 % för VB 2012 kan förklaras med att då gjordes en undersökning av backup-rutinerna vilket alltså var en av tre områden att åtgärda och härav de 33 %.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel genomförda		33 %		100 %	100 %	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
åtgärder inom ramen för RSA						

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genomföra minst en krisledningsövning på ledningsgruppsnivå.	2013-01-01	2013-12-31	

Nämndmål:

1.7.1 Bistå stadens ledning och övriga förvaltningar med expertkunskap om hot mot miljö och hälsa

 Uppfylls helt

Kommentar

I risk- och sårbarhetsarbetet utgås från nämndens särskilda roll som expertorgan och att nämnden också har en viktig informativ roll. Det är relativt sällan det inträffar incidenter där nämnden behöver bistå den övriga staden. Risk- och sårbarhetsbedömningar är dock hela tiden aktuella vid tillsyn av många objekt, t.ex. kemisk industri, oljehamnen m.fl. Under våren har nämnden utfört en inventering av kraven inom risk och sårbarhet för att bättre kunna leva upp till kraven som framför allt det nya Trygghets- och säkerhetsprogrammet ställer.

KF:s inriktningsmål:

2. Kvalitet och valfrihet utvecklas och förbättras

 Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden ger bl.a. via stadens webbplats en mycket bra information vilket underlättar stockholmarnas val ang miljö och hälsa. E-tjänsterna utvecklas allt mer och bidrar till allt bättre service till allmänhet och företagare. Inom personalområdet förväntas nämnden ha fortsatt goda resultat vad gäller att vara en attraktiv arbetsgivare och ha en god arbetsmiljö.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholmarna upplever att de får god service och omsorg

 Uppfylls helt

Kommentar

Nämnden har en hög prioritering av servicen vilket framgår på en rad olika områden. Kontaktytorna ut mot allmänheten och företagen är stora och instrumenten för att ge en bra service utvecklas fortlöpande. Exempelvis utvecklas e-tjänsternas användarvänlighet,

informationen på webbplatsen utvecklas liksom tillgängligheten till data. Stora delar av nämndens verksamhet syftar direkt på omsorg om invånarnas hälsa och välbefinnande.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Nämnderna och stadens bolag ska beakta barnperspektivet och säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Avdelningen för Hälsoskydd bedriver ett aktivt arbete för god inomhusmiljö inom förskola och skola. Den tillsyn som bedrivs medverkar till att undanröja eventuella olägenheter och hälsorisker för barnen. På så sätt är barnen i fokus.			

Nämndmål:

2.3.1 Snabb och effektiv service

 Uppfylls helt

Kommentar

Punktlighetsmålen bedöms i stort sett kunna uppnås per helår. Målet beträffande miljörapporterna följs upp i tertialrapport 2 och i verksamhetsberättelsen.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor	95,9 %	94,5 %	90 %	90 %		Tertial 2 2013
 Handläggning av värmepumpansökningar ska påbörjas senast efter 5 arbetsdagar.	100 %	100 %	100 %	95 %		Tertial 2 2013
 Miljörapporter besvaras senast 30 juni.	91,8 %	100 %	91,7 %	100 %		Tertial 2 2013
 Påbörja prövning av inkomna ansökningar inom livsmedelskontroll om registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.	93,2 %	96,9 %	90 %	90 %		Tertial 2 2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Påbörja utredning om misstänkta matförgiftningar inom ett dygn	83,9 %	74,4 %	90 %	80 %		Tertial 2 2013
● Respons på klagomål lämnas och kontakt med utpekad störningskälla tas inom två veckor.	99,4 %	95,5 %	95 %	95 %		Tertial 2 2013

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms stad är en attraktiv arbetsgivare med spännande och utmanande arbeten

● Uppfylls helt

Kommentar

Medarbetarnas kompetens och engagemang är en förutsättning för att nå nämndens mål. Kompetensutveckling, ledarskap och arbetsmiljö är centrala områden för att ytterligare utveckla nämnden som arbetsgivare. En mängd aktiviteter pågår inom dessa områden.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	1 st	1 st		1 st	5100	2013
Kommentar Ett sommarjobb har anordnats inom SLB.						
● Aktivt Medskapandeindex		77		80	80	2013
● Andel medarbetare på deltid som erbjuds heltid		100 %		100 %	75 %	2013
● Chefer och ledare ställer tydliga krav på sina medarbetare		70 %		100 %	80	2013
● Medarbetare		88 %		100 %	92	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
vet vad som förväntas av dem i deras arbete.						
 Sjukfrånvaro	2,6 %	2,6 %	2,6 %	2,4 %	4,4 %	Tertial 2 2013

Nämndmål:

2.4.1 Miljöförvaltningen ska erbjuda meningsfulla arbetsuppgifter, en hälsosam arbetsmiljö, ett tydligt och inspirerande ledarskap och möjlighet till delaktighet och utveckling

 Uppfylls helt

Kommentar

Inom nämndens avdelningar finns många aktiviteter som stödjer åtagandena i rubriken. Insatser för ökad delaktighet kan t.ex. bestå i utveckla APT:mötena, skapa ett bra samtalsklimat och delaktighet i beslut. Utvecklingsmöjligheterna förbättras bl.a. genom möjligheter till specialisering och att medarbetare ges möjlighet att åta sig mer kvalificerade och varierade arbetsuppgifter samt utveckling av arbetsplatsens organisation. Den redan låga sjukfrånvaron hålls under uppsikt och bl.a. uppmärksammas arbetsbelastningen och friskvårdsaktiviteter erbjuds. Chefs- och ledarskapsutveckling sker genom olika utbildningar.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Föreläsningar för medarbetare, fackliga och chefer med fokus på medarbetarskapet, vad det innebär för kultur värderingar mm.	2013-01-01	2013-12-31	
 Utbildning för chefer i rekrytering och kompetensbaserad intervju teknik	2013-01-01	2013-12-31	
 Utbildning för chefer och medarbetare i stresshantering.	2013-01-01	2013-12-31	
 Utbildningar för medarbetare och chefer i medarbetarsamtal och lönesättande samtal.	2013-01-01	2013-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Stadens verksamheter är kostnadseffektiva

 Uppfylls helt

Kommentar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en hög prioritering av effektivitet och översyn av kostnader och intäkter för att få mycket verksamhet ut av sina resurser. Lösningar söks därför som bidrar till ökad kostnadseffektivitet. Särskilt aktuellt är detta inom tillsynsverksamheten där avdelningen Hälsoskydd prognostiserar en ökning av sina intäkter från timdebiterad tillsyn med 2,3 mnkr jämfört med utfallet för 2012. Intäktsökningen är en följd av effektivare hantering av olägenhetsärendena och en kraftig ökning av antal tillsynsärenden inom den riktade fastighetstillsynen. De nyligen presenterade resultaten från stadens NöjdKundIndex (NKI) avseende verksamhetsåret 2012, visar de högsta resultaten någonsin för nämnden. Företagens bedömning av nämnden inom delområdena Effektivitet och Bemötande gav särskilt höga NKI-värden, båda på 77 medan nämndens helhetsresultat är NKI 72. Från företagens horisont har nämnden alltså en mycket hög effektivitet och ett gott bemötande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Budgeten är i balans

 Uppfylls helt

Kommentar

I samband med tertialrapport 2 prognostiseras ett nettoutfall om 81,7 mnkr, dvs. en prognos som ligger i nivå med budget.

Prognosen i tertialrapport 2 visar inte på större obalanser i ekonomin men från och med 2014 förutses en svårare ekonomisk situation. De nya medel som nämnden tilldelats i budgeten för 2013 är inte nivåhöjande utan är ett tillägg som endast gäller under ett år. Det innebär att nämnden har en nettobudget 2014 om 74,1 mkr jämfört med Kf:s budget 2013 om 80,0 mnkr som förstärktes med en budgetjustering om 1,2 mnkr för bidrag till ökad effektivitet i bostadsproduktionen samt ombudgetering med 0,5 mnkr för utveckling av miljödatan. Den totala nettobudgeten är alltså för närvarande 81,7 mnkr. I viss mån kan tillsynsintäkterna ökas men det kompenserar i stort sett endast tillkommande lönekostnadsökningar. Man kan dock inte räkna med att en anpassning till nivån i nästa års budget, skall kunna ske enbart genom intäktsförstärkningar.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföring ar	100 %	99,25 %		100 %	100 %	Tertial 2 2013
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföring ar	100 %	99,3 %		100 %	100 %	Tertial 2 2013
 Nämndens prognossäkerhet		0 %		+/-100 %	+/- 1 %	2013

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
T2						

Nämndmål:

3.1.1 Bibehålla en hög intäktsfinansieringsgrad

● Uppfylls helt

Kommentar

Intäktsfinansieringsgraden beräknas ligga i nivå med VP 2013.

Uppföljning av driftbudget

I samband med tertialrapport 2 prognostieras ett nettoutfall om 81,7 mnkr, dvs. en prognos som ligger i nivå med budget. Prognosen för bruttokostnaderna för nämnden är 177,8 mnkr medan intäkterna beräknas uppgå till 96,1 mnkr. Tabellen nedan visar utfall 2012, budget och prognos 2013 netto för avdelningarna. Genom utveckling av arbetssätt och förbättring av rutiner har avdelningen Hälsoskydd kunnat effektivisera sin verksamhet och därigenom öka sina intäkter.

	Utfall 2012 (tkr)	Budget 2013 (tkr)	Prognos 2013 (tkr)
Livsmedelskontrollen	-0,3	-1,0	-1,1
Hälsoskydd	6,2	5,0	5,0
Plan och miljö	29,4	28,9	28,9
Miljöanalys	12,1	13,1	13,1
SLB	4,0	5,3	5,3
Nämnd, FC, V-stöd, gemensamma kostnader	28,2	30,5	30,5
Summa MHN, netto	79,7	81,7	81,7

De prognostiserade intäkterna för tillsyn minskar marginellt jämfört med budget, vilket beror på en högre personalomsättning av miljöinspektörer pga. föräldraledigheter och pensionsavgångar. Jämfört med föregående års utfall har dock intäkterna ökat med 3,4 mnkr samtidigt som kostnaderna inte ökat i samma takt. Nedanstående tabell visar tillsynsintäkter och kostnader uppdelade per avdelning.

(Mkr)	Utfall helår 2012	Budget Helår 2013	Prognos T2
Plan och Miljö, intäkter	-14,9	-14,9	-14,3
Plan och Miljö, kostnader*	24,8	26,5	24,9
<i>Plan och Miljö, tillsyn netto</i>	9,9	11,6	10,6
Hälsoskydd, intäkter	-21,5	-24,1	-24,9

Hälsoskydd, kostnader	27,7	29,2	29,9
<i>Hälsoskydd, tillsyn netto</i>	6,2	5,1	5,0
Livsmedelskontrollen, intäkter	-35,7	-36,8	-36,3
Livsmedelskontrollen, kostnader	35,5	35,7	35,3
<i>Livsmedelskontrollen, tillsyn netto</i>	-0,2	-1,1	-1,0
Summa tillsynsintäkter	-72,1	-75,8	-75,5
Summa tillsynskostnader	88,0	91,4	90,1
Tillsyn, netto	15,9	15,6	14,6

*Alla tabeller är exkl OH-kostnader.

Tabellen nedan visar nämndens hela projektverksamhet vilken är spridd över flera avdelningar. Flera av projekten omfattas av omslutningsförändringar vilka genomgående beror på förlängningar och därigenom senarelagda kostnader.

(Mkr)	Utfall helår 2012	Budget Helår2013	Prognos T2
Miljöbilar, intäkter	-3,6	-5,8	-4,1
Miljöbilar, kostnader*	13,8	14,4	12,4

<i>Miljöbilar, netto</i>	10,2	8,6	8,3
Järva, intäkter	-2,6	-3,3	-3,5
Järva, kostnader	2,6	3,3	4,0
<i>Järva, netto</i>	0,0	0,0	0,5
Övriga projekt, intäkter	-2,7	-1,9	-1,6
Övriga projekt, kostnader	3,6	1,5	1,9
<i>Övriga projekt, netto</i>	0,9	-0,4	0,3
E-tjänster, utvecklingsintäkter	-0,1	0,0	0,0
E-tjänster, utvecklingskostnader	0,1	0,0	0,0
<i>E-tjänster, utveckling netto</i>	0,0	0,0	0,0
Summa intäkter projekt	-9	-11	-9,2
Summa kostnader projekt	20,1	19,2	18,3
Projekt, netto	11,1	8,2	9,1
Energi och klimat, intäkter	-3	-2,7	-3
Energi och klimat, kostnader	11,1	11,5	11,9
Energi och klimat, netto	8,1	8,8	8,9

*Alla tabeller är exkl OH-kostnader.

Tabellen nedan visar kostnader och intäkter för miljöövervakningen vilka prognostiseras ligga i nivå med budget. Jämfört med föregående år har kostnaderna ökat framförallt pga. utvecklingskostnader för miljödatan för vilken erhöles extra medel i budget för 2013.

(Mkr)	Utfall helår 2012	Budget Helår2013	Prognos T2
Miljöanalys, intäkter	-0,1	-0,2	-0,2
Miljöanalys, kostnader*	12,2	13,3	13,3

<i>Miljöanalys, netto</i>	12,1	13,1	13,1
SLB-analys, intäkter	-8,5	-7,5	-7,5
SLB-analys, kostnader	12,5	12,8	12,8
<i>SLB-analys, netto</i>	4,0	5,3	5,3
Summa MÖ intäkter	-8,6	-7,7	-7,7
Summa MÖ kostnader	24,7	26,1	26,1
Miljöövervakning, netto	16,1	18,4	18,4

*Alla tabeller är exkl OH-kostnader.

Kostnaderna för den övriga verksamheten har ökat jämfört med föregående år, framförallt pga. högre It-kostnader. Kostnadsökningen har uppstått genom att nämnden varit tvungen att skaffa en särskild Ecosserver för att förbättra kapaciteten i systemet och få en bättre arbetsmiljö. Nämndens prognostiserade utfall ligger i nivå med budget för 2013.

(Mkr)	Utfall helår 2012	Budget Helår2013	Prognos T2
Övrig verksamhet (OH)			
Övriga intäkter, summa	-0,4	-0,1	-0,7
<i>Kostnader</i>			
Förvaltningsledning, nämnd (exkl. MSL)*	6,5	6,9	6,8
Verksamhetsstöd	15,9	17	17,7
Gemensamma kostnader	6,4	6,9	6,9
<i>Summa kostnader</i>	<i>28,8</i>	<i>30,8</i>	<i>31,4</i>
Övrig verksamhet, netto	28,4	30,7	30,7

*Inkl. avgifter för Svealands Kustvattenvårdsförbund och Stockholms och Uppsala Läns Luftvårdsförbund (1,8 mnkr)

Risker som kan påverka ekonomin

EU-revisionen har haft anmärkningar på projekten BEST, Biogasmax och Catalist trots att stadens revisionskontor tidigare godkänt redovisningarna mot EU. Maximalt beräknas nämnden behöva betala tillbaka ett belopp om ca. 3,0 mnkr. Efter nämndens svar på den preliminära revisionsrapporten har risken för återbetalning minskad men slutligt beslut har ännu inte kommit. Ytterligare en risk är skadeståndskrav från MTR om 0,7 mnkr, till följd av borrhingsincident i anslutning till tunnelbanan år 2009.

Den tidigare risken inom projektet Hållbara Järva avseende återbetalning till följd av att vindkraftverket inte blir av, har i stort sett försvunnit eftersom Boverket har godkänt investeringen i solceller som alternativ.

Delårsbokslutet januari - augusti 2013

Nämndens nettoresultat uppgick för perioden januari – augusti till 48,75 mnkr jämfört med budgeterade 54,5 mnkr. Avvikelsen beror främst på att budgeten är beräknad med en

genomsnittlig intäkt och kostnad varje månad. På en rad områden har arbete utförts men ännu inte fakturerats, till exempel timtillsyn inom miljöbalken, tekniska undersökningar inom SLB-analys samt för miljöbilsprojekten. Dessa intäkter kommer emellertid att inflyta senare under året. En större andel av kostnaderna faller ut under 2:a halvåret.

Omslutningsförändringar

Nämnden begär omslutningsförändring med sammanlagt 1,5 mnkr för minskade kostnader och intäkter för projekten enligt nedan:

- 0,7 mnkr Elbilsupphandlingen
- 0,5 mnkr Clean Truck
- 0,3 mnkr övriga miljöbilsprojekt

Analys av balansräkning

Enligt stadens anvisningar ska balansräkningen per 2013-08-31 kommenteras mot balansräkningen 2012-12-31:

- Inventarier ökade under perioden med 0,04 mnkr.
- Kundfordringarna per den 31 augusti 2013 var 4 mnkr, dvs. 1,2 mnkr lägre än vid årsskiftet beroende på att fakturering avseende timdebitering inom miljöbalken sker sent på året.
- Fordringar mot staten och EU minskade med 0,3 mnkr beroende på slutbetalningen för COMBAT-projekt.
- Övriga korta fordringar ökade med 3,5 mnkr beroende på att moms byggs upp under året och bokförs hos SLK först i december.
- Förutbetalda kostnader var -1,4 mnkr lägre än vid årsskiftet vilket förklarades av att hyra för tertial 1 2013, då bokförts som förutbetald kostnad. Nu är endast hyra för september bokförd som förutbetald kostnad.
- De upplupna intäkterna var 2,7 mnkr lägre än vid årsskiftet vilket berodde på att filen med sista tillsynsfaktureringen för 2012 inte var inläst i Agresso per 2012-12-31.
- Leverantörsskulden minskade med 7,5 mnkr vilket förklaras av att skulden till leverantörer generellt är lägre vid tertial 2 än vid ett årsskifte.
- Övriga kortfristiga skulder, vilka främst består av förskott av projektmedel inbetalda av EU och staten, minskade med 0,5 mnkr beroende på ökade upparbetade kostnader under perioden.
- Förutbetalda intäkter, vilka består av inbetalningar inom fast årlig tillsyn och livsmedelskontrollen, ökade med 18,8 mnkr under perioden. Inbetalningarna inkommer till nämnden redan i mars men periodiseras, dvs. intäktsförs, månadsvis.
- Upplupna löner och upplupna sociala avgifter ökade med 0,2 mnkr som berodde på icke utbetalda lönehöjningar för 2013.
- Övriga interimsskulder minskade med 1,0 mnkr pga. minskning av upplupna kostnader eftersom det är svårare att få in fakturor vid julleddigheten.

Nedan visas mer detaljerat balansräkningen.

Balansräkning

Period: 201300-201308			Kr
	Per 2012-12-31	Förändring 201301-201308	Per 2013-12-31
12 Maskiner och inventarier	110 544,53	43 152,49	153 697,02
Anläggningstillgångar	110 544,53	43 152,49	153 697,02
15 Kundfordringar	5 254 476,00	-1 200 921,00	4 053 555,00
161 Fordringar hos anställda	0,00	0,00	0,00
165 Fordringar hos staten och EU	1 290 608,32	-269 184,00	1 021 424,32
166 Andra kortfristiga fordringar	167 484,00	-167 484,00	0,00
167 Ingående moms	0,00	3 652 373,86	3 652 373,86
16 Diverse kortfristiga fordringar	1 458 092,32	3 216 245,86	4 674 338,18
171 Förutbetalda kostnader	4 102 451,47	-1 394 002,34	2 708 449,13
175 Upplupna intäkter	3 042 462,00	-2 665 326,00	377 136,00
179 Övriga interimfordringar	0,00	0,00	0,00
17 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	7 144 913,47	-4 059 328,34	3 085 585,13
Omsättningstillgångar	13 857 481,79	-2 044 003,48	11 813 478,31
Summa Tillgångar	13 968 026,32	-2 000 850,99	11 967 175,33
Eget kapital	56 494 138,42	13 073 928,69	69 568 067,11
Avsättningar	0,00	0,00	0,00
Långfristiga skulder	0,00	0,00	0,00
24 Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	0,00	0,00	0,00
25 Leverantörsskulder	-9 398 024,05	7 487 862,35	-1 910 161,70
26 Moms och särskilda punktskatter	0,00	-1 076 445,72	-1 076 445,72
28 Övriga kortfristiga skulder	-56 990 215,16	480 785,42	-56 509 429,74
291 Upplupna löner	-100 000,00	-114 000,00	-214 000,00
293 Upplupna sociala avgifter	-44 000,00	-48 000,00	-92 000,00
295 Förutbetalda intäkter	-229 123,46	-18 784 090,66	-19 013 214,12
299 Övriga interimsskulder	-3 700 802,07	980 810,91	-2 719 991,16
29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-4 073 925,53	-17 965 279,75	-22 039 205,28
Kortfristiga skulder	-70 462 164,74	-11 073 077,70	-81 535 242,44
Summa Skulder & Eget kapital	-13 968 026,32	2 000 850,99	-11 967 175,33

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva

● Uppfylls helt

Nämnden är jämförelsevis liten men har extra kostnader för sin särskilda roll som speciallagsreglerad nämnd. Resurser måste ändå finnas för utveckling och förnyelse. Bl.a finns kostnader för särskilda system som Ecos och e-tjänster som är unika för nämnden.

T.ex. har nämnden extra kostnader om 0,5 mnkr/år pga speciallösning för att åtgärda den låga kapaciteten i nätverket.

Indikator	Periodens utfall	Periodens utfall VB 2012	Prognos helår	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Administrationens andel av de totala kostnaderna		16,95 %		19 %	minska	2013
 Antal tävlande i kvalitetsutmärkelsen		0 st		0 st	tas fram av nämnden	2013

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbeta för genomgripande regelförenklingar med målsättningen att öka stadens servicegrad.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar Nämnden måste i sitt arbete hålla sig till det regelverk som utgörs av lagstiftningen i form av miljöbalk m.fl. Däremot utvecklas och förenklas det administrativa regelverket i förhållande till företag och allmänhet som omfattas av tillsyn eller söker tillstånd, e-tjänsterna är bra exempel på detta.			
 Finna interna samarbeten i staden som genererar effektiviseringar.	2013-01-01	2013-12-31	
Kommentar MHN är positiv till att samarbete med stadens förvaltningar och bolag både för att få en billigare verksamhet men inte minst för att åstadkomma mesta möjliga miljönytta.			

Nämndmål:

3.2.1 Effektivisera och höja kvaliteten på förvaltningens interna processer

 Uppfylls helt

Kommentar

Arbetet med LEAN fortsätter och ska långsiktigt prägla utvecklingen av arbetet inom Verksamhetsstöd.

Inom ekonomiområdet har taxearbetet en stor betydelse då grundmodellen för taxekalkylen har setts över. Detta har skett genom att taxan inom ramen för årets taxearbete, kontrollräknats med utgångspunkt från de totala kostnadsmassorna för tillsynen istället för

kostnaderna nedbrutna per inspektör. Detta alternativa sätt att räkna har visat sig ge närmast exakt samma resultat som det traditionella beräkningssättet.

Internkontrollen utvecklas mot att få en konkretare planering och ökad samverkan. Arbetet pågår med att förbättra integrationen mellan Agresso och Ecos för att effektivisera faktureringen. En övergång till Citrix vid arbete i Ecos ska öka hastigheten och minska stressen för handläggarna. Arbetet med införandet av e-arkiv fortskrider enligt plan. Nämnden har en central roll i det interkommunala nyckeltalssamarbetet i MSL:s regi vilket ger en intressant belysning av tillsynen jämfört med andra kommuner i länet. Detta utvecklas vidare till att omfatta fler kommuner.

En genomgång av avdelningen Hälsoskydds processer pågår i syfte att effektivisera handläggningen. I hanteringen av olägenhetsärenden och inom avdelningens interna kundtjänst (Direktservice) har flera förändringar skett. Bland annat har bemanningen av DS minskat i antal från tre till två handläggare och olägenhetsärenden går ut till handläggarna mycket tidigare än för ett år sedan. Detta har frigjort tid för handläggningen av olägenhetsärendena.

Synpunkter och klagomål

Nämnden har hittills under året inte fått in några så kallade serviceanmärkingar. Genom nämndens roll som myndighet hanteras dock många överklaganden vilka ofta innehåller synpunkter på servicen. Nämnden har en stor kontaktyta ut mot samhällets invånare och företagare och frågor om service är viktig och ständigt aktuell.